

ÅRSBERETNING
for
2004

Pengeinstitutankenævnet

ÅRSBERETNING
for
2004

København
april 2005

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Formandens bemærkninger	5
2.	Ankenævnet, medlemmer og medarbejdere.....	7
3.	Ankenævnets kompetence	9
4.	www.pengeinstitutankenævnet.dk	11
5.	Statistik	13
6.	Pengeinstitutternes ansvar for undladt eller fejlagtig skatterådgivning ...	17
7.	Oversigt over emner, der har været behandlet i tidligere årsberetninger:	31
8.	Domme afsagt i 2004 i sager, hvor Pengeinstitutankenævnet tidligere har afsagt kendelse.	33
9.	Udvalgte kendelser afsagt i 2004	43

Bilag:

Vedtægter for Pengeinstitutankenævnet.....	75
--	----

1. Formandens bemærkninger

Som det fremgår af de statistiske oplysninger i årsberetningens afsnit 5, modtog Ankenævnet i 2004 345 klager. Siden 1996 har antallet af modtagne klager svinget omkring 500, og der er således tale om et bemærkelsesværdigt fald. Som en af flere mulige forklaringer kan nævnes de relativt rolige forhold, som for tiden hersker på obligations- og aktiemarkederne, men i øvrigt kan kun tiden vise, om der er tale om en varig tendens. Som nævnt i tidligere årsberetninger må niveauet under alle omstændigheder siges at være ret beskedent set i forhold til antallet af kunder og enkelttransaktioner. En del af forklaringen er uden tvivl, at mange enkeltspørgsmål efterhånden er løst gennem nævnets praksis, og at et stort antal sager – bl.a. på grundlag af denne praksis – må antages at blive løst internt i de enkelte pengeinstitutter.

Som det ligeledes fremgår af de statistiske oplysninger, afsagde nævnet i 2004 kendelse i 263 sager. Ved disse afgørelser fik klageren helt eller delvis medhold i 41 sager eller 16 % af sagerne, pengeinstituttet fik medhold i 192 sager eller 73 % af sagerne, medens 30 sager eller 11 % af sagerne blev afvist (de tilsvarende tal i 2003 var 12 %, 77 % og 11 %).

De 16 % af sagerne, i hvilke klageren helt eller delvis fik medhold ved nævnets afgørelse, lyder ikke af meget, men er heller ikke et retvisende udtryk for, i hvilket omfang klagerne har fået noget ud af deres klage. I de 263 sager, i hvilke nævnet har afsagt kendelse, har klagerne også fået delvis medhold i de tilfælde, hvor klagen delvis er blevet imødekommet under sagens forberedelse, og hvor pengeinstituttet herefter ved nævnets afgørelse får medhold i, at klageren ikke har yderligere krav. Medregnes de 27 sager, som er faldet ud på denne måde, har klagerne fået medhold i 68 eller 26 % af de 263 sager (i 2003 21 %).

Hvis man vil give et samlet billede af, i hvilket omfang klagerne helt eller delvis har fået medhold, må man imidlertid yderligere inddrage de sager, som er afsluttet af sekretariatet som opfyldt/forligt uden at have været behandlet i selve nævnet. Det drejer sig i 2004 om 101 sager. I de i alt 399 sager, som blev afsluttet i 2004, har klagerne herefter helt eller delvis fået medhold i tilsammen 169 sager eller 42 % af sagerne (i 2003 40 %). Dette tal kan måske til gengæld forekomme overraskende stort, men her må det tages i betragtning, at klagerne nok ikke altid har gjort alt, hvad der var muligt, for at opnå en ordning med pengeinstituttet, før der indgives klage til nævnet.

I de sager, der har været behandlet af nævnet i 2004, har det indklagede pengeinstitut i 3 tilfælde meddelt, at det ikke ønsker at være bundet af nævnets kendelse, jf. vedtægternes § 11, stk. 2. Dette tal skal sættes i forhold til de 41 sager, i hvilke klageren helt eller delvis har fået medhold ved nævnets afgørelse. "Efterlevelsescen" må vist herefter siges at ligge på et normalt og tilfredsstillende niveau.

Årsberetningen indeholder i år en gennemgang af Ankenævnets praksis vedrørende pengeinstitutternes ansvar for undladt eller fejlagtig skatterådgivning, jf. afsnit 6.

2. Ankenævnet, medlemmer og medarbejdere

Pengeinstitutankenævnet blev stiftet i 1988 af Den Danske Bankforening og Danmarks Sparekasseforening (nu Finansrådet), Sammenslutningen Danske Andelskasser og Forbrugerrådet. Nævnet påbegyndte sin virksomhed den 1. august 1988.

Ankenævnet er i medfør af § 5 i lov om forbrugerklager godkendt af Ministeren for familie- og forbrugeranliggender til at behandle klager i overensstemmelse med § 2 i sine vedtægter, jf. nærmere nedenfor. Ankenævnets vedtægter er optrykt som bilag til årsberetningen.

Ankenævnets formand er højesteretsdommer, dr. jur. Peter Blok. Næstformænd er landsdommer John Mosegaard, Østre Landsret, og landsdommer Lars Lindenchrone Petersen, Østre Landsret.

Ankenævnets medlemmer er udpeget af Finansrådet (efter aftale med Sammenslutningen Danske Andelskasser) og af Forbrugerrådet. I den enkelte sags behandling deltager foruden formanden eller en næstformand to medlemmer udpeget af pengeinstitutsektoren og to medlemmer udpeget af Forbrugerrådet.

Ankenævnets medlemmer har i 2004 været følgende:

Udpeget af Finansrådet:

Chefjurist Karin Duerlund, Spar Nord Bank
 Juridisk Chef Karen Frøsig, Sydbank
 Juridisk chef Peter Stig Hansen, Jyske Bank
 Vicedirektør Niels Bolt Jørgensen, Nordea Bank Danmark
 Underdirektør Ole Jørgensen, Danske Bank
 Chefjurist Astrid Thomas, Lokale Pengeinstitutter
 Vicedirektør Erik Sevaldsen, Danske Bank
 Deputy Chief Legal Officer Ole Simonsen, Nordea Bank Danmark

Udpeget af Forbrugerrådet:

Rådsmedlem Hans Daugaard
 Ankenævnsmedarbejder Tina Dhanda, Forbrugerrådet (fra den 9. juli 2004)
 Cand.polit. Kåre Klein Emtoft, Forbrugerrådet (indtil 1. april 2004)
 Rådsmedlem, cand.polit. Inge Frølich, Forbundet af Offentligt Ansatte
 Økonom Lotte Aakjær Jensen, Forbrugerrådet (fra den 20. august 2004)
 Forbundskonsulent Jette Kammer Jensen, AOF
 Cand.jur. Anne Dehn Jeppesen, Forbrugerrådet (indtil 9. juli 2004)
 Rådsmedlem Rut Jørgensen
 Cand. jur. Sonny Kristoffersen, Forbrugerrådet
 Direktør, cand. oecon. Jørn Ravn, Boligselskabet BSB

Rådsmedlem Poul Erik Tobiasen, HK-Handel
Økonom Morten Westergaard, Forbrugerrådet

Ankenævnets sekretariat har i 2004 beskæftiget følgende medarbejdere:

Sekretariatschef, cand. jur. Henrik Davidsen
Fuldmægtig, cand. jur. Heidi Egger
Sekretær Heidi Due
Sekretær Irene Ploug Larsen.

3. Ankenævnets kompetence

Som nævnt ovenfor er Ankenævnet oprettet i medfør af lov forbrugerklager.

Bestemmelserne om Ankenævnets kompetence findes i vedtægternes §§ 2-5 og 7.

Efter § 2, stk. 1, behandler Ankenævnet klager over "danske pengeinstitutter og deres herværende datterselskaber". Ankenævnet er også kompetent til at behandle klager over pengeinstitutter, der ikke er medlem af nogen af stifterorganisationerne, hvilket gælder visse mindre sparekasser og andelskasser.

Ankenævnets kompetence omfatter ikke pengeinstitutter, der er hjemmehørende i Grønland og på Færøerne. Klager over grønlandske pengeinstitutter kan indbringes for Grønlands Forbrugerklageudvalg, Grønlands Hjemmestyre. På Færøerne er der ikke etableret en ordning for udenretslig behandling af tvister mellem pengeinstitutter og deres kunder.

Med hensyn til datterselskaber af danske pengeinstitutter kan nævnes, at Ankenævnet behandler klager over bl.a. finansieringsselskaber. Nævnet kan tillige behandle klager over danske filialer af udenlandske pengeinstitutter. Også udenlandske filialer af danske pengeinstitutter må som udgangspunkt anses for omfattet af Ankenævnets kompetence, medens dette derimod ikke gælder udenlandske datterselskaber af danske pengeinstitutter.

Ankenævnet behandler ikke klager over danske pengeinstitutters fællesejede selskaber, som ikke har et direkte kundeforhold.

Ankenævnet behandler klager vedrørende private kundeforhold, jf. § 2, stk. 2. Klager fra erhvervsdrivende kan dog behandles, såfremt de ikke adskiller sig væsentligt fra klager vedrørende private kundeforhold. Efter Ankenævnets faste praksis behandler man ikke klager fra aktie- eller anpartsselskaber.

En betingelse for Ankenævnets kompetence, som ikke er nævnt i vedtægterne, men som følger af sammenhængen med lov om forbrugerklager, er, at klagen skal angå en konkret formueretlig tvist. Dette indebærer, at forespørgsler og klager af anden art, herunder om tilsidesættelse af god pengeinstitutpraksis, ikke realitetsbehandles, medmindre der foreligger en naturlig sammenhæng med en konkret formueretlig tvist.

Finanstilsynet behandler klager vedrørende overtrædelse af bekendtgørelse nr. 1046 af 27. oktober 2004 om god skik for finansielle virksomheder.

Efter vedtægternes § 5 kan Ankenævnet bl.a. ikke behandle klager vedrørende sager, som er afgjort ved endelig dom. Ankenævnet vil i reglen også afvise klager vedrørende sager, i hvilken en fogedret har truffet afgørelse.

Med hensyn til klager vedrørende sager, som verserer ved domstolene, gælder efter retsplejelovens § 361, at vedkommende ret på begæring kan træffe bestemmelse om sagens forelæggelse for Ankenævnet. En klage, der er indsendt af en part uden rets tilladelse, vil blive afvist.

De i §§ 2-5 nævnte forhold påses af Ankenævnets sekretariat, som efter vedtægternes § 6 kan afvise klager, der af en af de nævnte grunde utvivlsomt falder uden for Ankenævnets kompetence.

Efter § 7 kan Ankenævnet - men ikke sekretariatet - afvise sager, der på grund af usikkerhed om bedømmelsen af de fremkomne faktiske oplysninger eller af andre særlige grunde findes uegnede til behandling i Ankenævnet. Såfremt en forsvarlig stillingtagen til sagen ville forudsætte en bevisførelse, som ikke kan ske for Ankenævnet, herunder navnlig parts- og vidneforklaringer, vil sagen blive afvist. Det sker relativt ofte, at Ankenævnet ser sig nødsaget til at afvise en sag af denne grund. Parternes afvigende opfattelse af et hændelsesforløb vil imidlertid ikke i sig selv afskære Ankenævnet fra at realitetsbehandle sagen under anvendelse af sædvanlige bevisbyrderegler, hvis man anser dette for forsvarligt.

4. www.pengeinstitutankenævnet.dk

På Ankenævnets hjemmeside, www.pengeinstitutankenævnet.dk, omtales Ankenævnets grundlag, sammensætning og arbejdsform. Der er en vejledning vedrørende indgivelse af klage, og klageskema kan enten printes direkte ud fra siden eller bestilles elektronisk, hvorefter sekretariatet fremsender klageskema.

På hjemmesiden er der uddrag af Ankenævnets årsberetninger med statistiske oplysninger samt gengivelse af artikler vedrørende særlige emner, der har været bragt i årsberetningerne.

Via hjemmesiden er der adgang til at søge i de over 6.000 kendelser, som Ankenævnet har afsagt. Søgning kan ske via fritekstsøgning, eller der kan søges via et emneregister. Søgning kan endvidere tidsbegrænses.

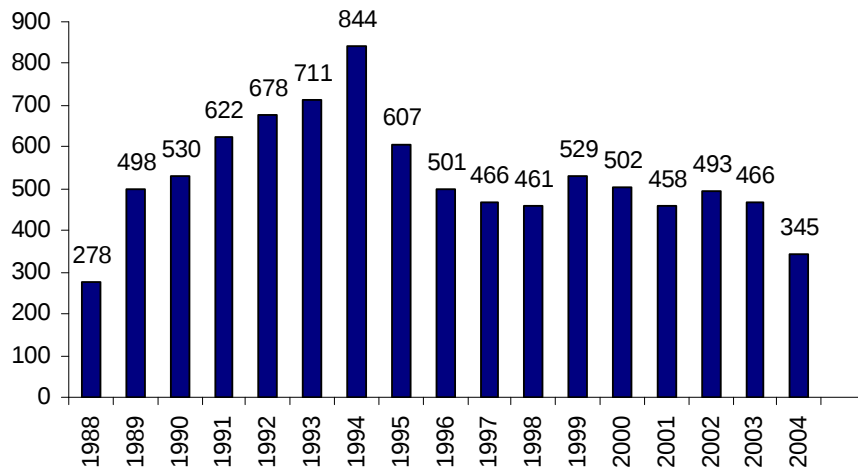
De kendelser, som pågældende pengeinstitut har valgt ikke at følge, jf. Ankenævnets vedtægters § 11, stk. 2, er markeret særskilt, ligesom kendelser, der er udvalgt til offentliggørelse i Ankenævnets årsberetning, også er markeret. I løbet af 2005 vil der ske en markering af de kendelser, hvor der foreligger en efterfølgende domstolsafgørelse. Dommen vil blive tilgængelig via hjemmesiden.

Endelig er der links til andre godkendte ankenævn og til relevante offentlige myndigheder.

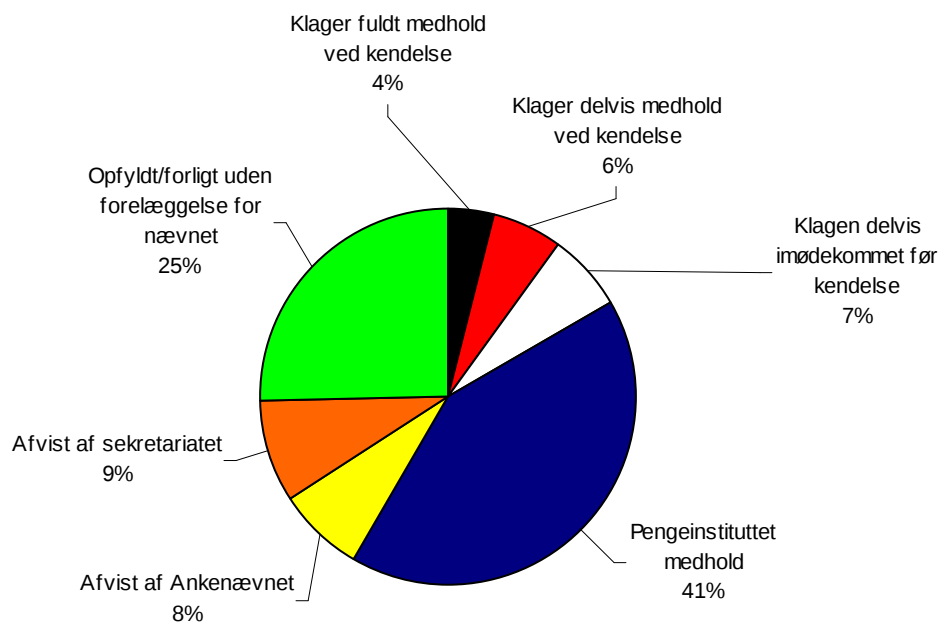
Der kan endvidere være anledning til at gøre opmærksom på hjemmesiden www.pengeinstitutternespriser.dk. På denne side kan ses en oversigt over pengeinstitutternes priser.

5. Statistik

Antallet af modtagne klagesager har siden nævnets etablering den 1. august 1988 udviklet sig således:

Af de i 2004 modtagne 345 sager verserede 84 sager ved årets udgang. De resterende 261 sager tillige med de pr. 1. januar 2004 verserende 138 sager indkommet i 2003 eller i alt 399 sager blev afsluttet i 2004. Fordelingen af de afsluttede sager fremgår af følgende figur:

Skematisk oversigt over sagernes behandling i årene 1997- 2004

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Overført fra året før	185	159	160	180	159	153	151	138
Modtagne i året	466	461	529	502	458	493	466	345
Til behandling	651	620	689	682	617	646	617	483
Afsluttet ved kendelse:	372	325	352	352	330	341	315	263
Klager fuldt medhold	44	33	26	36	40	24	22	16
Klager delvist medhold	75	58	70	65	67	76	16	24
Klager delvist imødekommet under sagens forberedelse, men pengeinstituttet medhold i øvrigt							27	27
Pengeinstituttet medhold	218	196	218	208	193	200	215	166
Afvist	35	38	38	43	30	41	35	30
Afsluttet af sekretariatet:	120	135	157	171	134	154	164	136
Opfyldt/forligt	92	92	128	122	102	113	125	101
Afvist	28	43	29	49	32	41	39	35
I alt afsluttede:	492	460	509	523	464	495	479	399
Under forberedelse/afventer nævnsbehandling:	159	160	180	159	153	151	138	84

Det bemærkes, at der i oversigten fra og med 2003 er sket en opsplitning af "Klager delvist medhold".

I de sager, der har været behandlet i 2004, har det indklagede pengeinstitut i 3 tilfælde givet underretning om, at det ikke ønsker at være bundet af en kendelse, som har givet klageren helt eller delvist medhold, jf. herved vedtægternes § 11, stk. 2. Klagere har i 2 af disse sager begæret bistand til sagens indbringelse for domstolene, jf. lov om forbrugerklager § 4, stk. 2.

Oversigt over afsagte kendelser i 2004 fordelt på indklaget pengeinstitut:

Alm. Brand Bank	7	Max Bank	1
Amagerbanken	1	Nordania Finans	2
Andelskassen Midtthy	1	Nordea Bank Danmark	39
Andelskassen Midtjylland	1	Nordea Finans Danmark	1
Arbejdernes Landsbank	7	Nordjyske Bank	5
Basisbank	1	NV Finans	2
Billum Andelskasse	1	Nykredit Bank	3
BG Bank	26	Nørresundby Bank	1
Brovst Sparekasse	1	PBS	4
Citibank International plc, Denmark Branch	1	Roskilde Bank	9
DAI Fordringer	3	Saxo Bank	1
Danske Bank	55	Skælskør Bank	1
DiBa Bank	1	SkandiaBanken	3
Dronninglund Sparekasse	1	Skandinaviska Enskilda Banken (SEB)	1
Egnsbank Hanherred	1	Spar Nord Bank	7
Fanø Sparekasse	1	Sparbank Vest	5
Fionia Bank	2	Sparekassen Balling	1
Forstædernes Bank	6	Sparekassen Farsø	1
Frederiks Andelskasse	1	Sparekassen Faaborg	3
Fruering-Vitved Sparekasse	1	Sparekassen Hobro	1
Frøs Herreds Sparekasse	2	Sparekassen Kronjylland	2
Fælleskassen Samøkonomi – J.A.K. andelskasse	1	Sparekassen Lolland	1
GE Money Bank	5	Sparekassen Sjælland	1
Gjerlev-Enslev Sparekasse	1	Sparekassen Vestsalling	2
Handelsbanken Midtbank	2	Sparekassen Østjylland	1
HandelsFinans	1	Sydbank	13
Harridslev Andelskasse	1	Søby-Skader-Halling Sparekasse	1
HSH Nordbank Copenhagen Branch	1	Tandslet Andelskasse	1
Jyske Bank	15	Totalbanken	1
Kaupthing Bank	1	Tønder Bank	1
Lokalbanken i Nordsjælland	2	Vestfyns Bank	1
Lollands Bank	1	Vestjysk Bank	2
Lån & Spar Bank	2	Østjydsk Bank	2

I 5 kendelser var mere end et pengeinstitut indklaget, hvorfor der er 11 sager mere i denne opgørelse end i oversigten ovenfor vedrørende det samlede antal sager afgjort af nævnet.

6. Pengeinstitutternes ansvar for undladt eller fejlagtig skatterådgivning

Af højesteretsdommer, dr. jur. Peter Blok

I. Indledning

Rådgivning om skattemæssige forhold er ikke på samme måde som for revisorer og advokater et primært forretnings- og ansvarsområde for pengeinstitutterne. Mange dispositioner, som kunderne foretager med bistand fra deres pengeinstitut, har imidlertid skattemæssige konsekvenser af en så ordinær karakter, at det må kunne forlanges, at pengeinstitutternes medarbejdere er i stand til at yde elementær rådgivning herom eller i det mindste er opmærksomme herpå, således at de kan henvise kunden til at søge bistand hos revisor eller advokat. I bekendtgørelsen om god skik for finansielle virksomheder (bekendtgørelse nr. 1046 af 27. oktober 2004) hedder det således i § 10, stk. 1: "En finansiell virksomhed skal som led i sin rådgivning inddrage konsekvenser af de skatteregler, som er relevante for kunden i forhold til de produkter og ydelser, som rådgivningen omfatter, eller henvise kunden til at søge rådgivning herom."

Denne bestemmelse siger ikke noget om, hvornår rådgivning, herunder skatterådgivning, skal ydes. Herom hedder det i bekendtgørelsens § 5, stk. 2: "En finansiell virksomhed skal yde rådgivning, hvis kunden anmoder herom Endvidere skal virksomheden af egen drift yde rådgivning ..., hvor omstændighederne tilsiger, at der er behov herfor. Alternativt kan den finansielle virksomhed henvise kunden til at søge anden rådgivning."

Bekendtgørelsens bestemmelser er af offentligretlig (markedsføringsretlig) karakter, men kan også udgøre en ramme for vurderingen af det civilretlige spørgsmål om erstatningsansvar for undladt skatterådgivning. Nogen synderlig vejledning giver de dog ikke. Hvornår tilsiger omstændighederne, at medarbejderen bør rådgive kunden om de skattemæssige aspekter ved en disposition? Det må som udgangspunkt bero på en konkret vurdering, hvori indgår dels dispositionens og situationens objektive karakter, dels kundens subjektive forhold, herunder om han i kraft af tidligere lignende dispositioner, eksempelvis tidligere salg af aktier, må antages at have det fornødne kendskab til de relevante skatteregler.

Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger det fornødne ansvarsgrundlag, vil således i reglen i sig selv være et tema, når det, kunden bebrejder pengeinstituttet, er, at dets medarbejder ikke bragte de skattemæssige spørgsmål på bane. Situationen er en anden, hvis der er ydet skatterådgivning, men kunden gør gældende, at rådgivningen var forkert eller mangelfuld. Her vil problemet i reglen i første omgang være beviset for den eller de påståede fejl.

At der foreligger et ansvarsgrundlag i form af undladt eller forkert skatterådgivning, indebærer ikke nødvendigvis, at kunden har krav på erstatning. Også de øvrige al-

mindelige erstatningsbetingelser skal være opfyldt. Af praktisk betydning er navnlig, at kunden skal have lidt et egentligt tab – en skuffet forventning er ikke tilstrækkeligt – og at der skal være årsagsforbindelse mellem dette tab og den begåede fejl. Kunden lider ikke tab ved en forkert oplysning om, at en indtægt ikke vil blive beskattet, eller at han vil få et skattemæssigt fradrag, så længe han ikke har disponeret i tillid til oplysningen. Kravet om årsagsforbindelse vil ikke være opfyldt, hvis det må lægges til grund, at kunden ville have disponeret på samme måde, hvis han havde modtaget korrekt rådgivning.

Selv om de grundlæggende betingelser for erstatning er opfyldt, kan der opstå vanskelige spørgsmål om tabets størrelse. Der tænkes herved ikke i første række på det rent talmæssige, men på forskellige principielle spørgsmål om, hvorledes tabet overhovedet bør opgøres. Hvilket tab lides der ved, at salget af en post aktier udløser avanceskat, når forholdet er det, at skatten hviler som en latent byrde på aktierne og også ville blive udløst ved et senere salg?

De omtalte spørgsmål vil i det følgende blive belyst på grundlag af Pengeinstituttankenævnets praksis. I afsnit II behandles spørgsmålet om ansvarsgrundlag, medens spørgsmålene om tab og årsagsforbindelse er behandlet i afsnit III. Den største enkeltgruppe blandt sagerne angår undladt eller forkert rådgivning om reglerne i aktieavancebeskatningsloven, og sagerne herom er omtalt i særskilte underafsnit. De sager, som omtales i afsnit III.A og afsnit III.B, vil tidligere – for så vidt angår spørgsmålet om ansvarsgrundlag – være omtalt henholdsvis i afsnit II.A og afsnit II.B.

II. Ansvarsgrundlag

A. Aktieavancebeskatningsloven

Reglerne i aktieavancebeskatningsloven, som ud over avance ved salg af aktier omfatter bl.a. avance ved salg af investeringsbeviser, bygger på en række sondringer og er i det hele komplicerede. Der er derfor mulighed for flere forskellige former for undladelser eller fejl i forbindelse med pengeinstitutternes rådgivning. Her skal som baggrund for det følgende alene nævnes nogle hovedregler vedrørende fysiske persons salg af børsnoterede aktier, idet de fleste sager angår disse hovedregler. Ved salg inden for en ejertid på 3 år beskattes fortjenesten som almindelig indkomst (kapitalindkomst). Ved salg efter en ejertid på 3 år eller mere er hovedreglen, at fortjenesten beskattes som aktieindkomst på linie med aktieudbytte. Fortjenesten er dog skattefri, hvis kursværdien af den skattepligtiges samlede beholdning af børsnoterede aktier ikke inden for de seneste tre år har oversteget et beløb, som løbende reguleres og for tiden ligger på omkring 130.000 kr. I de tilfælde, hvor denne skattefrihed ikke kan påberåbes, og hvor fortjenesten derfor skal beskattes som aktieindkomst, kan det blive relevant, at aktieindkomst er omfattet af en progressiv beskatning, idet aktieindkomst under et grundbeløb, som løbende reguleres og for tiden udgør omkring 40.000 kr., beskattes med 28 % (tidligere 25 %), medens aktieindkomst over

grundbeløbet beskattes med 43 % (tidligere 40 %), jf. personskatteovens § 8 a. Kurstab kan efter nærmere regler modregnes i kursgevinster.

Hvad angår spørgsmålet om ansvar for undladt rådgivning kan der tages udgangspunkt i § 5, stk. 2, 2. pkt., i bekendtgørelsen om god skik, hvorefter pengeinstituttet af egen drift skal yde rådgivning, hvor omstændighederne tilsiger, at der er behov herfor. Mange – vel de fleste – salg af aktier m.v. kommer i stand ved, at kunden retter henvendelse til pengeinstituttet og anmoder dette om sælge papirerne, uden at baggrunden for salgsbeslutningen drøftes nærmere. I sådanne tilfælde, hvor der er tale om en "ren ekspedition", vil udgangspunktet være, at pengeinstituttet ikke kan pålægges ansvar i anledning af, at salget udløser beskatning. Dette gælder, selv om salget sker inden for en ejertid på 3 år, og fortjenesten derfor beskattes som almindelige indkomst, jf. sag 379/2002 (dissens). I sag 204/2000 oplyste klageren, at provenuet ved salget af aktierne skulle anvendes til gaver til hendes børn. Dette kunne måske give anledning til overvejelser om, hvorvidt det ville være mest hensigtsmæssigt med successive salg, således at der alene ville ske beskatning af aktieindkomsten efter den laveste sats, jf. herom nedenfor, men i dette tilfælde anså Ankenævnet salgsanmodningen for at være af ekspeditions-mæssig karakter, således at der ikke påhvilede pengeinstituttet nogen rådgivningsforpligtelse.

Blandt de omstændigheder, som taler for at anse pengeinstituttet for forpligtet til at rådgive om beskatningsspørgsmålet, kan nævnes, at initiativet til salget kommer fra pengeinstituttet, og at der er tale om en omlægning af værdipapirbeholdningen, jf. sag 228/2003, hvor begge forhold gjorde sig gældende. Sagen viser samtidig, at der i sådanne tilfælde, hvor omstændighederne klart opfordrede pengeinstituttet til at bringe beskatningsspørgsmålet på bane, skal en del til, for at Ankenævnet vil godtage et anbringende om, at man havde grund til at tro, at kunden var bekendt med skattereglerne.

Når der er tale om en omlægning af kundens værdipapirbeholdning, vil der i reglen i forvejen være etableret en rådgivningssituation i relation til formålet med omlægningen, som eksempelvis kan være at mindske kursrisikoen. Den skat, som vil blive udløst ved omlægningen, må i sådanne tilfælde indgå som en relevant faktor ved afvejningen af fordele og ulemper. Endvidere vil der, hvis omlægningen foretages på den måde, at der købes nye papirer til samme kursværdi som de solgte, opstå et likviditetsbehov i tilfælde af, at salget udløser skat. I sag 460/2001 blev pengeinstituttet anset for erstatningsansvarligt i forbindelse med en omlægning af to mindreårige søskendes betydelige aktiebeholdninger, som for hver udløste en skat på knap 900.000 kr. (dissens). Pengeinstituttet havde tidligere over for moderen nævnt, at omlægningerne ville udløse skat, og afgørelsen må formentlig forstås således, at pengeinstituttet i forbindelse med den endelige drøftelse af den foreslåede omlægning burde have rådgivet mere udførligt om de skattemæssige konsekvenser, herunder om størrelsen af den skat, der ville blive udløst.

I sag 195/2003 blev pengeinstituttet anset for erstatningsansvarligt som følge af, at det havde medvirket til, at en ældre kunde overdrog aktier til sine børn og børnebørn, uden at have gjort kunden opmærksom på, at der ville blive udløst et betydeligt beløb i aktieavanceskat.

I sag 486/2000 nøjedes Ankenævnet med at udtale, at det havde været "rigtigst", om pengeinstituttet havde orienteret kunden om aktieavancebeskatningen. Pengeinstituttet ansås ikke for erstatningsansvarligt, idet nævnet bl.a. udtalte, at der "ikke er grundlag for at fastslå, hvorledes klageren ville have disponeret, såfremt han var blevet rådgivet om de skattemæssige konsekvenser". Den sidstnævnte bemærkning må formentlig ses i lyset af, at nævnet ikke mente, at der forelå en egentlig (ansvarspådragende) fejl. I de tilfælde, hvor pengeinstituttet anses på ansvarspådragende måde at have undladt at rådgive om aktieavanceskatten, vil det efter nævnets praksis i almindelighed påhvile pengeinstituttet at sandsynliggøre, at kunden ville have solgt, selv om han var blevet rådgivet fyldestgørende, jf. nedenfor i afsnit III.A.

Selv om pengeinstituttet burde have bragt beskatningen på bane, kan der naturligvis ikke tilkendes erstatning, hvis det samtidig kan lægges til grund, at kunden fuldt ud var bekendt med de relevante skatteregler. Hvis kunden er blevet gjort opmærksom på eller i øvrigt er klar over, at salget udløser skat, må udgangspunktet være, at der ikke kan pålægges erstatningsansvar alene som følge af, at skatten overstiger det forventede. Det kan således i almindelighed ikke pålægges pengeinstituttet på eget initiativ at beregne størrelsen af den skat, der vil blive udløst, og hvis kunden anmoder herom, vil man kunne henvise kunden til at rette henvendelse til revisor, advokat eller skattevæsen. Men hvis medarbejderen påtager sig at rådgive om størrelsen af skatten, vil der kunne blive tale om ansvar for fejl begået i forbindelse hermed. I sag 208/1998, hvor en omlægning af kundens aktiebeholdning med henblik på at opnå større risikospredning havde udløst en aktieavanceskat på ca. 242.000 kr., blev pengeinstituttet frifundet for ansvar med henvisning til, at kunden var klar over, at aktiesalgene ville udløse aktieavanceskat, og at hun valgte at gennemføre omlægningen uden at afvente en beregning af skattens størrelse. I sag 191/1997 blev det lagt til grund, at kunden var klar over, at det var skattemæssigt fordelagtigt at afvente 3-års perioden udløb, og da de omhandlede investeringsbeviser ikke var indkøbt gennem det indklagede pengeinstitut, fandtes kunden selv at være nærmest til at bære risikoen for, at der ikke var gået tre år fra erhvervelsen.

Som nævnt er aktieindkomst undergivet en progressiv beskatning, hvilket efter omstændighederne gør det naturligt at overveje et successivt salg af en aktiebeholdning i stedet for et samlet salg. Den skattebesparelse, der kan opnås herved, må imidlertid afvejes over for de forhold, som begrunder salgsønsket. I nogle tilfælde følger det heraf, at successivt salg ikke er aktuelt, eksempelvis fordi formålet er at fremskaffe kontanter her og nu eller at imødegå en truende risiko for (yderligere) kursfald. Derimod vil det være naturligt at overveje successivt salg i situationer, hvor salg ikke hæster, men er led i en mere langsigtet planlægning, eksempelvis i forbindelse med overførsel af beløb til kundens børn. Det må derfor afhænge af omstændighederne,

om der i de tilfælde, hvor der påhviler pengeinstituttet en rådgivningsforpligtelse, som led heri tillige består en forpligtelse til at rådgive om muligheden for successivt salg. I sag 125/1997 hvor salget af en større aktiepost tilsyneladende skete, fordi klageren ikke ønskede at påtage sig nogen risiko, fandtes der ikke at have været anledning for pengeinstituttet til at rådgive om muligheden for successivt salg (dissens). Derimod var der i sag 242/2000, hvor en større aktiepost blev omlagt til investeringsbeviser, og hvor det – i hvert fald af flertallet – blev lagt til grund, at kunden ikke havde noget ønske om eller behov for et samlet salg, enighed om, at pengeinstituttet burde have rådgivet om muligheden for successivt salg. Flertallet lagde videre til grund, at kunden ved korrekt rådgivning ville have truffet beslutning om successivt salg, og pålagde derfor pengeinstituttet erstatningspligt. Mindretallet ville derimod frifinde pengeinstituttet med henvisning bl.a. til, at det ikke kunne anses for sandsynligt, at klageren foreholdt muligheden for successivt salg rent faktisk ville have handlet anderledes, jf. herom i afsnit III.A.

I sag 432/2001 havde kunden købt aktier i et bestemt selskab i 1999 samt købt og solgt aktier i samme selskab i 2000. Pengeinstituttet erkendte, at man havde begået en fejl ved ikke at orientere kunden om, at avancen ved salgene i 2000 skulle beregnes i forhold til købskursen for klagerens først – i 1999 – erhvervede aktier, og sagen angik alene erstatningens størrelse.

Medens det ved undladt rådgivning ofte i sig selv vil være et spørgsmål, om undladelsen er ansvarspådragende, vil der ved forkert rådgivning sjældent være tvivl om ansvarsgrundlaget. Her vil interessen samle sig om beviset for, at der er rådgivet forkert, og om de øvrige erstatningsbetingelser.

I sag 229/1999 blev der på pengeinstituttets initiativ foretaget en omlægning af kundens beholdning af investeringsbeviser, hvilket medførte beskatning af avancen på de solgte investeringsbeviser som kapitalindkomst, fordi de ikke havde været ejet i 3 år. Kunden forklarede, at han af pengeinstituttets medarbejder havde fået oplyst, at kursgevinsten ville blive beskattet som aktieindkomst med 25 %/40 %, medens medarbejderen forklarede, at han havde oplyst, at gevinsten ville blive beskattet som kapitalindkomst, og havde beregnet skatten ud fra en skatteprocent på 45. Ankenævnet fandt, at pengeinstituttet var erstatningsansvarligt, selv hvis medarbejderens forklaring blev lagt til grund, da en skatteprocent på 45 var urealistisk lav, og da medarbejderen derfor burde have indset, at der kunne opnås en væsentlig besparelse ved at afvente 3 års periodens udløb, hvilket han burde have oplyst kunden om. I sag 531/1994 havde indklagede forud for ændringen af aktieavancebeskatningsloven pr. 19. maj 1993 fejlagtigt oplyst, at avance ved salg af klagerens investeringsbeviser fortsat ville være skattefri efter lovændringen. Kunden fandtes imidlertid ikke at have lidt tab, jf. afsnit III.A.

En del sager angår fejl – eller påståede fejl – i forbindelse med kundens ønske om at tilrettelægge sine salg således, at tabs- og gevinstgivende salg udligner hinanden helt eller delvis, således at der ikke eller kun i mindre omfang udløses beskatning.

Der kan bl.a. henvises til sag 489/2002, hvor kunden havde realiseret en avance på ca. 140.000 kr. og derfor efter råd fra pengeinstituttet solgte en anden post aktier for at realisere et kurstab af nogenlunde samme størrelse. Det viste sig imidlertid, at pengeinstituttet havde overset, at det realiserede kurstab ikke kunne modregnes, da det var opstået forud for den skattemæssige skæringsdag 19. maj 1993. Der blev tilkendt en erstatning svarende til skatteværdien af det manglende fradragsbeløb, jf. vedrørende spørgsmålet om tab nedenfor i afsnit III.A. Der kan endvidere henvises til sagerne 421/1997 (lignende situation, hvor de tabsgivende aktier imidlertid var blevet solgt først, og hvor fejlen blev opdaget, før de gevinstgivende aktier var solgt), 446/1998 (tab og gevinst blev ikke afbalanceret som ønsket, frifindelse allerede som følge af kundens passivitet), 434/1990 (forsøg på at skaffe tabsgivende aktier mislykkedes(!), ikke ansvar) og 499/1992 (salg af tabsgivende aktier og genkøb straks efter ikke godkendt af skattemyndighederne, ikke ansvar).

Ved porteføljeplejeaftaler, hvor kunden overlader til pengeinstituttet at forvalte en værdipapirbeholdning, herunder at købe og sælge efter bedste skøn inden for de aftalte rammer, vil pengeinstituttet formentlig i reglen have taget forbehold om ikke at være ansvarlig for de skattemæssige virkninger, jf. sag 278/2003, og også uden et udtrykkeligt forbehold må udgangspunktet formentlig være, at det ikke påhviler pengeinstituttet at inddrage skattemæssige overvejelser.

Afgørelsen i sag 229/2001, som er "stadfæstet" ved Vestre Landsrets dom af 30. januar 2004 (se årsberetningens afsnit 8), angik et lånefinansieret køb af investeringsbeviser, som blev etableret i 1991 og var baseret på, at der efter tre års ejertid kunne opnås en skattefri kursgevinst. Ved en lovændring i 1992 blev avancen imidlertid gjort skattepligtig med virkning fra 16. juni 1992. I en redegørelse af samme måned til investorerne om deres muligheder anførte pengeinstituttet bl.a., at de i tilfælde af, at de valgte at lade lån og investering fortsætte i de planlagte tre år, ville blive skattepligtige i forhold til en kurs på 112 pr. 16. juni 1992. Kunden i den foreliggende sag valgte herefter at lade lån og investering fortsætte, men efterfølgende godkendte skattemyndighederne alene en kurs på 106,75 pr. 16. juni 1992. Pengeinstituttet blev anset for erstatningsansvarligt, idet det ikke havde taget forbehold for kursangivelsen 112, selv om denne ikke svarede til den indre værdi, men var den såkaldte emissionskurs. Erstatningen blev fastsat som forskellen med kundens nettoafkast af investeringen ved ophør i juni 1992 og nettoafkastet ved det senere faktiske ophør.

Foreligger der modstridende forklaringer om, hvorvidt der er rådgivet om de skattemæssige konsekvenser af salg af aktier m.v., eller om indholdet af en ydet rådgivning, er sagen i reglen blevet afvist "på bevis" i medfør af vedtægternes § 7, stk. 1, jf. eksempelvis sagerne 282/1997, 119/2000 og 335/2000. Det kan dog ikke udelukkes, at manglende iagttagelse af § 4, stk. 1, 2. pkt., i bekendtgørelsen om god skik, hvorefter "væsentlige forudsætninger for rådgivningen" skal nedfældes skriftligt, efter omstændighederne bør have civilretlige konsekvenser til skade for pengeinstituttet. I sag 282/1997 bemærkede Ankenævnet om den tilsvarende bestemmelse i Forbrugerom-

budsmandens etiske retningslinier, at den ikke forelå på det tidspunkt, hvor rådgivningen skulle være givet.

B. Andre skatteregler

Denne "restgruppe", som omfatter rådgivning vedrørende andre skatteregler end aktieavancebeskatningsloven, frembyder, som det også måtte forventes, et broget billede af forskelligartede skattemæssige faldgruber og problemstillinger, som pengeinstitutterne kan blive involveret i. Først skal nævnes nogle tilfælde, som har karakter af undladt rådgivning. Her må det i endnu højere grad end i relation til aktieavancebeskatningsloven bero på en konkret vurdering, om den manglende rådgivning kan bebrejdes pengeinstituttet.

I sag 272/2002 ville kunden efter råd fra sin revisor købe for ca. 130.000 kr. obligationer, men på pengeinstituttets anbefaling blev der i stedet købt obligationsbaserede investeringsbeviser. Dette førte til, at kunden blev pålagt en skattebetaling på 49.000 kr., idet købet skete med midler, der var omfattet af virksomhedsordningen og derfor ikke kunne placeres i investeringsbeviser uden at overgå til personlig beskatning. Kunden var ansat på Århus Universitet, og Ankenævnet lagde til grund, at pengeinstituttets medarbejder hverken var eller burde have været klar over, at han drev selvstændig erhvervsvirksomhed, og at der derfor kunne være tale om en investering med midler omfattet af virksomhedsordningen. Medarbejderen fandtes herefter ikke at have handlet ansvarspådragende. Det fremgår modsætningsvis af præmisserne, at pengeinstitutternes medarbejdere bør være opmærksomme på problemstillingen, når de er bekendt med, at kunden driver erhvervsvirksomhed i personligt regi.

Sag 473/1996 angik en situation, hvor kunderne havde købt obligationer til deres mindreårige børn uden at være klar over, at de selv ville blive beskattet af renteindtægterne, jf. kildeskatteovens § 5, stk. 2. De anførte, at pengeinstituttets medarbejder positivt havde oplyst, at renterne ville blive beskattet hos børnene. Dette blev imidlertid ikke fundet godtgjort, og klagen blev herefter ikke taget til følge. Der er tale om en ældre afgørelse, og det forekommer ikke udelukket, at man i dag ville sige, at medarbejderen på eget initiativ burde have orienteret om, at renterne ville blive beskattet hos forældrene.

I sag 203/1992 havde pengeinstituttet anbefalet kunden at købe skibsanparter for en del af sine etableringskontomidler uden at gøre opmærksom på, at de øvrige midler, 50.000 kr., herefter skulle anvendes inden for en kortere periode efter "etableringen", hvis efterbeskatning skulle undgås. Pengeinstituttet blev anset for erstatningsansvarligt, og der blev tilkendt en skønsmæssig erstatning på 25.000 kr.

Ved udbetaling af en kapitalpension efter bindingsperiodens udløb skal der betales en afgift på 40 %, medens der ved ophævelse i utide skal betales en afgift på 60 %. Dette elementære forhold skal pengeinstituttets medarbejder tydeligt gøre opmærksom på, hvis en kunde anmoder om ophævelse af en kapitalpension i utide. Det sy-

nes da også at være fast praksis, at kunden skal underskrive et dokument, hvoraf forholdet fremgår, jf. eksempelvis sag 310/1999.

I sag 365/1999 havde pengeinstituttets medarbejder påtaget sig at hjælpe med at udfylde klagerens og dennes børns selvangivelser, og medarbejderen burde i forbindelse hermed have gjort klageren opmærksom på, at hun selv skulle anføre ægtefælle- og børnebidrag, som ikke automatisk blev indberettet. Pengeinstituttet tilbød at betale procenttillægget som følge af den for sene skattebetaling, og klageren og dennes børn havde ikke lidt tab herudover.

Også de foreliggende tilfælde af forkert rådgivning – eller påstået forkert rådgivning – dækker et bredt område.

Den skattemæssige behandling af gevinst og tab på obligationer og andre fordringer, jf. kursgevinstloven, har ikke givet anledning til nær så mange sager som de tilsvarende spørgsmål vedrørende aktier og investeringsbeviser, men der foreligger dog enkelte sager herom. I sag 93/1990 havde kunden i 1982-85 på pengeinstituttets anbefaling erhvervet udenlandske "nulkuponobligationer" (uforrentede obligationer) med henblik på at opnå en skattefri kursgevinst. De blev solgt henholdsvis i 1984 før gennemførelsen af kursgevinstloven og i 1987 efter gennemførelsen af loven. For så vidt angår de i 1984 solgte obligationer anså skattemyndighederne kunden for skattepligtig som spekulant. Anvendelsen af denne "konstruktion" på det heromhandlede område var ikke i overensstemmelse med den almindelige opfattelse, og nævnet fandt det da også tvivlsomt, om Skattemyndighedernes standpunkt var holdbart. De i 1987 solgte obligationer var erhvervet i 1985 på et tidspunkt, hvor det ikke kunne forudses, at den bebudede kursgevinstlov ville komme til at indeholde en bestemmelse, som undtog uforrentede børsnoterede obligationer fra den almindelige regel om, at loven ikke fandt anvendelse på fordringer erhvervet forud for lovforslagets fremsættelse. Pengeinstituttet fandtes herefter ikke at have begået ansvarspådragende fejl. I sag 498/1996 havde kunden i 1990 optaget et valutapuljelån. En ændring af kursgevinstloven i 1991 indebar, at han ikke længere kunne få fradrag for "kursplejedelen" (andel af tab på terminsforretninger), hvilket pengeinstituttet ikke kunne gøres ansvarlig for. Sag 23/1996, som kan sammenholdes med den under A omtalte sag 229/2001, angik et lånefinansieret køb af obligationer, som løb fra april til september 1992. Ved en ændring af kursgevinstloven blev kursgevinster i sådanne arrangementer gjort skattepligtige med virkning fra 16. juni 1992. Ved unoterede obligationer, som der her var tale om, skulle ved fastsættelsen af kursen pr. denne dato anvendes en lineær opskrivning af anskaffelseskursen, medmindre det kunne dokumenteres, at obligationerne umiddelbart før eller pr. skæringsdagen havde været handlet mellem uafhængige parter, således at der var dannet en markedskurs. I oktober 1992 – dvs. efter at arrangementet var afviklet – oplyste pengeinstituttet kunden om, at obligationerne den 16. juni 1992 var handlet til kurs 99,50, men denne kurs blev ikke anerkendt af skattemyndighederne. Kunden kunne imidlertid ikke anses at have lidt tab, jf. herom i afsnit III.B.

Der foreligger et par afgørelser vedrørende realrenteafgift af pensionsmidler. I sag 93/1998 solgte klageren i 1997 nominelt 2 mio. kr. obligationer fra sit kapitalpensionsdepot. Det viste sig, at der kunne have været sparet et par tusinde kroner i realrenteafgift ved at udskyde salget til 1998. Pengeinstituttet betalte dette beløb med renter til kunden, som imidlertid også krævede erstatning for den kursgevinst, han ville have opnået ved at udskyde salget. Dette krav blev ikke taget til følge, jf. afsnit III.B. I sag 440/1989 havde pengeinstituttet i en brochure anført, at en aktiepulje, i hvilken kunden havde indskudt en del af sine kapitalpensionsmidler, var fritaget for realrenteafgift. Dette var ikke helt korrekt, idet en mindre del til tider var anbragt kontant, således at der i 1987 og 1988 skulle betales henholdsvis ca. 600 kr. og ca. 1.200 kr. i realrenteafgift af kontantkontorenter. Disse beløb blev pengeinstituttet pålagt at godtgøre kunden.

Sag 266/1997 angår en situation, hvor pengeinstituttet havde medvirket til, at en førtidspensionist oprettede en kapitalpension og indskød 32.000 kr., selv om kundens indkomst var så lav, at fradragsretten for indskuddet ikke fuldt ud kunne udnyttes. Der tilkendtes en skønsmæssigt fastsat erstatning på 8.000 kr.

Sag 434/1999 angik størrelsen af det maksimale årlige indskud på en ratepension. Kunden – en revisor – ønskede i 1998 at indsætte 66.200 kr. på sin ratepension, men pengeinstituttet mente, at der kun kunne indsættes 33.100 kr., og drøftelserne endte med, at der alene blev indsat dette beløb. Efterfølgende udtalte skattemyndighederne, at der kunne have været indsat yderligere 19.800 kr. Selv om praksis var uklar, blev pengeinstituttet fundet erstatningsansvarligt, idet nævnet bemærkede, at man kunne have modtaget den af kunden ønskede indbetaling med forbehold om forelæggelse for skattemyndighederne.

I sag 112/1992 forespurgte kunden, som hidtil havde opholdt sig på Grønland og nu skulle arbejde i Cairo med periodevise ophold i Danmark, om han ville blive fuldt skattepligtig i Danmark ved køb af en ejerlejlighed her i landet. Pengeinstituttets medarbejder rådede kunden til at kontakte skattevæsenet. Dette gjorde han, og han fik at vide, at han ikke ville blive skattepligtig. Denne oplysning var imidlertid ikke korrekt, og kunden mente, at det var en fejl, at pengeinstituttets medarbejder havde henvist ham til skattevæsenet og ikke til en advokat eller en statsautoriseret revisor (!). Ankenævnet fandt dog ikke grundlag for at anse pengeinstituttet for erstatningsansvarligt.

I sag 109/1997 havde pengeinstituttet med urette afvist kundens anmodning om at få udbetalt den halvdel af hendes tidligere ægtefælles kapitalpension, som hun havde modtaget i forbindelse med skilsmisse, medens pengeinstituttet i sag 63/2002 fejlagtigt havde tilkendegivet en kunde, som var blevet tilkendt højeste førtidspension, at han ikke af denne grund kunne få sin kapitalpension udbetalt mod betaling af 40 % i afgift. I begge sager erkendte pengeinstituttet den begåede fejl. I den første sag blev der tilkendt en skønsmæssig erstatning bl.a. for merudgifter vedrørende et lån, som kunne have været nedbragt. I den anden sag tilkendtes der bl.a. erstatning for kurs-

tab på en værdipapirbeholdning omfattet af kapitalpensionen i perioden fra oplysningen indtil det tidspunkt, hvor kunden blev bekendt med, at den var forkert. I denne forbindelse var spørgsmålet, om der kunne anses at være årsagsforbindelse mellem den forkerte oplysning og kurstab, se hertil afsnit III.B.

Der foreligger nogle ældre sager, hvor pengeinstituttet aktivt havde involveret sig i, hvad der med rette kan betegnes som skattespekulation, jf. sagerne 459/1989, 153/1990, 227/1991 og 541/1992, som alle angik en "investeringspakke", hvis hovedelementer var optagelse af et lån på omkring 1 mio. kr., køb af statsobligationer med kort restløbetid og forudbetaling af renter. Det indgik yderligere i arrangementet, at obligationerne blev købt til underkurs, mod at der til gengæld betaltes en høj stiftelsesprovision for lånet. Disse sidstnævnte elementer godtog skattemyndighederne forståeligt nok ikke, hvorfor kunderne blev beskattet af et beløb svarende til kursdifferencen på obligationerne. Ankenævnet pålagde pengeinstitutterne at godtgøre kunderne skatteværdien af indkomstforhøjelsen, således at de blev stillet, "som om investeringspakken havde fået det forløb, som var stillet klageren i udsigt".

Sag 401/1989 angik udstedelse og diskontering af en veksel på et stort beløb med henblik på at opnå fradragsret for forudbetalte renter. Efter det oplyste havde skattemyndighederne hidtil godkendt arrangementet, og Ankenævnet fandt, at pengeinstituttet ikke kunne drages til ansvar for skattemyndighedernes ændrede praksis.

III. Tab og årsagsforbindelse

A. Aktieavancebeskatningsloven

I de tilfælde, hvor pengeinstituttet på ansvarspådragende måde har undladt at rådgive om, at salget af en post aktier eller investeringsbeviser medfører beskatning af avancen, har kunden undertiden nedlagt påstand om erstatning af den fulde udløste skat. Hvis der er tale om salg efter 3 års ejertid, må det imidlertid lægges til grund, at en skat af samme størrelse ville være blevet udløst før eller senere, og at tabet derfor alene består i rentetabet ved den fremrykkede skattebetaling. I reglen vil det være vanskeligt – for ikke at sige umuligt – at sige noget om, hvor længe kunden ville have beholdt værdipapirerne, og i nogle nyere afgørelser har Ankenævnet tilkendt et beløb svarende til rente af skattebeløbet i kundens statistiske restlevetid, jf. sager 228/2003 og 93/2004 (i den sidste sag havde pengeinstituttet ved en fejl solgt kundens aktier). Der var i begge sager tale om ældre kunder, og det er vel ikke uden videre givet, at princippet også bør anvendes i forhold til yngre kunder. I de samme sager anvendtes en rente på 4 % p.a., og der blev således taget udgangspunkt i det aktuelle renteniveau. I to andre sager har Ankenævnet godkendt klagerens erstatningsopgørelse, jf. 460/2001 (depoter tilhørende mindreårige søskende, erstatning beregnet på grundlag af en rente på 7 % p.a. af skattebeløbene i perioden frem til klagerens fyldte 30. år, i hvilken periode formuen var båndlagt) og 195/2003 (5 % af skattebeløbet i 5 år).

I nogle tilfælde har pengeinstituttet gjort gældende, at kunden uanset den fremrykkede skattebetaling ikke har lidt tab, idet kursudviklingen siden salget (omlægningen) af

værdipapirerne indebærer, at kunden har haft en "fortjeneste" ved dispositionen, som overstiger tabet ved den fremrykkede skattebetaling, jf. bl.a. sag 228/2003. Dette synspunkt har Ankenævnet ikke godtaget, og nævnets praksis må formentlig forstås således, at der i disse tilfælde i det hele ses bort fra den efterfølgende kursudvikling, smlg. sag 242/2000, der er omtalt nedenfor. Baggrunden herfor er bl.a., at det forekommer vilkårligt at lægge vægt på de øjeblikkelige kurser, når det er uvist, hvornår et alternativt salg ville have fundet sted, at synspunktet i givet fald måtte vendes mod pengeinstituttet og medføre en større erstatning ved en modsat kursudvikling, og at kunden stilles som ønsket og forventet på dispositionstidspunktet, hvis han kompenseres for den fremrykkede skattebetaling.

Der kan kun siges at være årsagsforbindelse mellem pengeinstituttets fejl og det lidte tab ved den fremskudte skattebetaling, hvis det lægges til grund, at kunden ikke ville have solgt aktierne m.v., såfremt han havde modtaget korrekt rådgivning om den beskættning, salget ville udløse. I de fleste tilfælde er kundens forklaring herom lagt til grund, og nævnets praksis kan formentlig beskrives således, at det som udgangspunkt påhviler pengeinstituttet at sandsynliggøre, at den begåede fejl ikke har haft nogen betydning for kundens beslutning. I sag 460/2001 udtalte flertallet, at det måtte anses for "stærkt tvivlsomt, om M, såfremt hun var blevet gjort opmærksom på størrelsen af den skat, som en omlægning ville udløse, ville have tiltrådt indklagedes forslag", medens mindretallet ville afvise på bevis. Se også nedenfor om sag 242/2000.

I sag 282/1999, hvor aktierne som følge af en fejl fra pengeinstituttets side blev solgt før udløbet af 3 års perioden, blev erstatningen fastsat som merskatten ved, at avancen skulle beskattes som almindelig indkomst frem for aktieindkomst. Der blev ikke lagt vægt på, at kursen var faldet i tiden umiddelbart efter 3 års periodens udløb, idet Ankenævnet udtalte: "I den foreliggende situation, hvor det må lægges til grund, at et hurtigt salg ikke var afgørende for klageren, findes der ved erstatningsfastsættelsen ikke at kunne lægges vægt på, at kursen var faldet i september 1998, da den 3 års ejerperiode ville være udløbet, og først efter nogen tid igen kom op på samme niveau som ved salget i juli 1998." I sag 432/2001, hvor kunden havde købt bestemte aktier såvel i 1999 og 2000 og solgt en del igen i 2000, og hvor pengeinstituttet havde forsømt at oplyse ham om, at avancen ved salget i 2000 ville blive beregnet i forhold til kursen på de i 1999 købte aktier, tilbød pengeinstituttet en erstatning beregnet som skatten af meravancen med fradrag af skatten ved et salg efter 3 års ejertid. Ankenævnet fandt, at kunden herved ville blive kompenseret fuldt ud.

I sag 242/2000 fandt Ankenævnet i enighed, at pengeinstituttet burde have rådgivet kunden om muligheden for successivt salg. Flertallet tilkendte en erstatning svarende til 15 % (40 % - 25 %) af det beløb, med hvilket kundens aktieindkomst i salgsåret havde oversteget grundbeløbet. Det som skilte flertallet og mindretallet, var spørgsmålene om årsagsforbindelse og tab. Flertallet udtalte herom: "Vi har herved fundet, at det i en situation som den foreliggende, hvor indklagede har forsømt sin rådgivningsforpligtelse, bør lægges til grund, at klageren – som efter det foreliggende ikke

havde noget ønske om eller behov for et samlet salg af aktierne i Danske Bank – ved korrekt rådgivning ville have truffet beslutning om at udskyde salget af en så stor del af aktierne, at hun kunne undgå 40 %-beskatning. På baggrund af uvisheden om, hvornår og til hvilken kurs salget af de resterende aktier i så fald ville have fundet sted, og da vi finder det rimeligt ved erstatningsfastsættelsen alene at tage hensyn til det tab i form af merskat, som er den direkte følge af den forsømte rådgivning – i modsat fald kunne der blive tale om såvel en lavere som en højere erstatning – har vi endvidere fundet, at det ved erstatningsfastsættelsen bør lægges til grund, at de resterende aktier ville være blevet solgt til samme kurs i det (et) efterfølgende år.” Mindretallet anså det ikke for sandsynligt, at klageren foreholdt muligheden for succesivt salg rent faktisk ville have disponeret anderledes. Mindretallet fandt det heller ikke sandsynliggjort, at kunden havde lidt tab, og bemærkede i denne forbindelse, at omlægningen efter det oplyste havde forbedret kundens formue betydeligt i forhold til, at han havde beholdt aktierne.

I sag 489/2002, hvor pengeinstituttet havde rådet kunden til at sælge en bestemt aktiepost for at realisere et kurstab, som kunne modregnes i en allerede realiseret aktieavance, men hvor det viste sig, at kurstabet ikke kunne anvendes til modregning, blev erstatningen fastsat som skatteværdien af det ”mistede” fradrag. Pengeinstituttet bestred ikke, at der var lidt et tab, formentlig fordi der i det konkrete tilfælde kunne have været realiseret et kurstab ved salg af andre aktier. Hvis dette ikke havde været tilfældet, kunne kunden ikke siges at have lidt et tab som følge af rådgivningen, i hvert fald ikke i form af merskat. Denne problemstilling illustreres af sag 421/1997. Her havde kunden i tillid til pengeinstituttets rådgivning realiseret et kurstab for at kunne modregne dette i avancen ved et påtænkt senere salg af en post gevinstgivende aktier. Det realiserede kurstab kunne imidlertid ikke anvendes til modregning, hvilket kunden blev bekendt med inden salget af de gevinstgivende aktier. I denne sag tilkendtes ingen erstatning. For så vidt angår salget af de tabsgivende aktier bemærkede nævnet, at kunden ikke havde gjort gældende, at han ved korrekt rådgivning ville have undladt at sælge aktierne. Endvidere anførte nævnet bl.a., at det forhold, at kunden blev skuffet i sine forventninger om at kunne anvende kurstabet til modregning i senere avancer, ikke i sig selv kunne danne grundlag for et krav mod pengeinstituttet, jf. Højesterets dom i UfR 1996 s. 200.

Sag 229/2001, hvor Ankenævnets afgørelse er stadfæstet ved Vestre Landsrets dom af 30. januar 2004, angik en forkert oplysning afgivet til brug for kundens beslutning om, hvorvidt et lånefinansieret køb af investeringsbeviser efter et lovindgreb burde afvikles straks eller burde fortsætte i de planlagte 3 år. Erstatningen blev fastsat som kundens nettotab ved ikke straks at have afviklet arrangementet. Sagen illustrerer, at beregningen af tabet kan være meget kompliceret i en sådan situation, hvor de økonomiske, herunder skattemæssige, virkninger af et samlet arrangement skal vurderes såvel i den faktisk gennemførte som i en hypotetisk situation.

I sag 531/1994 havde pengeinstituttet forud for ændringen af aktieavancebeskatningsloven pr. 19. maj 1993 fejlagtigt oplyst, at avance af kundens investeringsbevi-

ser fortsat ville være skattefri efter lovændringen. Ved salg i august 1994 opnåede kunden i forhold til kursen pr. 19. maj 1993 en avance, som medførte en skat på godt 15.000 kr. Kunden forlangte en erstatning på dette beløb, subsidiært en erstatning på 4.000 kr. ud fra den betragtning, at der kunne være opnået en bedre forrentning efter skat, hvis investeringsbeviserne var blevet solgt i maj 1993. Over for den principale påstand anførte Ankenævnet blot, at den forkerte oplysning ikke kunne indebære, at pengeinstituttet skulle erstatte den betalte skat. Forklaringen er, at kunden i et sådant tilfælde vel skuffes i sine forventninger, men ikke lider noget tab svarende til skatten, eftersom denne er en simpel følge af lovens regler. Et eventuelt tab måtte derfor bero på, at klageren havde disponeret i tillid til oplysningen om fortsat skattefrihed, jf. den subsidiære påstand. Hertil anførte nævnet, at det ikke var sandsynliggjort, at kunden ved salg af papirerne i maj 1993 ville have foretaget en alternativ investering, som havde givet et større afkast efter skat end det, der faktisk blev opnået af investeringsbeviserne.

B. Andre skatteregler

Sag 93/1998 er en udmærket illustration af spørgsmålet om årsagsforbindelse mellem fejl og tab. Kunden havde i oktober 1997 omlagt nominelt to mio. kr. lange obligationer i sit kapitalpensionsdepot med henblik på at fjerne risikoen for kursfald på den del af obligationsbeholdningen, som skulle anvendes til betaling af afgift ved udbetaling i 1999. Det viste sig, at der kunne have været sparet godt 2.000 kr. i realrenteafgift, hvis salget var blevet udskudt til afgiftsåret 1998, dvs. til efter 1. december 1997, og pengeinstituttet godtgjorde dette beløb med renter. Kunden forlangte imidlertid yderligere en erstatning på 40.000 kr. svarende til den kursgevinst, han ville have opnået, hvis salget var blevet udskudt i 2 måneder. Ankenævnet bemærkede, at besparelsen i realrenteafgift var marginal set i forhold til de overvejelser vedrørende risikoen for kursfald, som var baggrunden for salgsbeslutningen, og nævnet fandt det på denne baggrund ikke antageliggjort, at klageren ville have truffet beslutning om at udskyde salget, såfremt han havde modtaget korrekte oplysninger. Det forhold, at pengeinstituttet kulancemæssigt havde betalt kompensation for forøget realrenteudgift, kunne ikke begrunde, at det tillige skulle betale kompensation for mistet kursgevinst. I sag 63/2002, hvor pengeinstituttet fejlagtigt havde oplyst, at klageren ikke kunne få sin kapitalpension udbetalt mod betaling af alene 40 % i afgift, blev det lagt til grund, at klageren, hvis han havde fået korrekt oplysning, ville have ophævet sin kapitalpension, realiseret værdipapirerne heri og indfriet et udlandslån. Ankenævnet tilkendte en erstatning svarende til kurstab på værdipapirerne og renteudgift på lånet i tiden, indtil klageren blev bekendt med det rette forhold. Erstatningen for kurstab på værdipapirerne er måske diskutabel i betragtning af, at kunden også uden udbetaling af pensionen kunne have omlagt sin værdipapirbeholdning.

I sag 23/1996 havde pengeinstituttet, efter at et lånefinansieret obligationskøb var afviklet, oplyst en begyndelseskurs for beregning af avance, som efterfølgende blev tilsidesat af skattemyndighederne. Kundens krav om en erstatning svarende til rest-

skatten blev ikke taget til følge, da han ikke kunne anses at have lidt tab. Igen var der alene tale om en skuffet forventning.

I sag 434/1999, hvor pengeinstituttet havde hindret kunden i fuldt ud at udnytte sin adgang til indbetaling på en ratepension, fandtes erstatningen at kunne fastsættes til differencen mellem skatten af den manglende indbetaling ved kundens aktuelle marginalskatteprocent og den forventede beskatning ved pensionens udbetaling.

I nogle tilfælde er erstatningen blevet fastsat skønsmæssigt, jf. sagerne 203/1992 (som følge af pengeinstituttets fejl efterbeskatning af investeringskontomidler på 50.000 kr., erstatning 25.000 kr.), 109/1997 (fejlagtig oplysning om, at kapitalpensionsmidler ikke kunne udbetales, erstatning på 60.000 kr. for renter på lån og advokatombkostninger m.v.) og 266/1997 (fradrag for indskud på 32.000 kr. på kapitalpension kunne ikke fuldt ud udnyttes, erstatning 8.000 kr.).

Som omtalt i afsnit II.B har Ankenævnet i sagerne 459/1989, 153/1990, 227/1991 og 541/1992 vedrørende en "investeringspakke", som blev tilsidesat af skattemyndighederne, tilkendt en erstatning, som stillede kunden, som om investeringen havde fået det forløb, som var stillet i udsigt ("positiv opfyldelsesinteresse"). Der blev herved lagt vægt på, at arrangementet var udtænkt og markedsført af pengeinstitutterne, uden at de havde taget forbehold vedrørende den skattemæssige holdbarhed. I en sådan situation forekommer det også nærliggende at anse investeringens forløb for tilsikret af pengeinstituttet. I så fald er afgørelserne ikke i strid med det senere fastslåede princip om, at der ikke på ulovbestemt grundlag kan ydes kompensation for skuffede forventninger, jf. UfR 1996.200 H.

7. Oversigt over emner, der har været behandlet i tidligere årsberetninger:

- 1993: Gebyrer, udlånsrentens størrelse
- 1994: Klager vedrørende omlægning af realkreditlån
- 1995: Bemærkninger til Højesterets dom af 1. november 1995 (UfR 1996 s. 200)
- 1996: Pengeinstitutankenævnets praksis vedrørende betalingskortlovens § 21, stk. 3, nr. 2 og 3.
- 1997: Særlige problemer vedrørende lån overgivet til inkasso.
- 1998: Pengeinstitutankenævnets praksis vedrørende forældelse.
- 1999: Bank- og sparekasselovens § 41.
- 2000: Nogle spørgsmål vedrørende kontofuldmagt
- 2001: Fejl i boligberegninger
- 2002: Tvister vedrørende deponeringer i forbindelse med ejendomshandler
- 2003: Rådgivning om investering i aktier og aktiebaserede investeringsbeviser
- Ankenævnets praksis og de nye god skik regler

8. Domme afsagt i 2004 i sager, hvor Pengeinstitutankenævnet tidligere har afsagt kendelse.

8.1. Vestre Landsrets dom af 30. januar 2004, jf. Ankenævnets kendelse afsagt den 31. januar 2002 i sag 229/2001 (Spørgsmål om ansvar for pengeinstitut i forbindelse med rådgivning vedrørende lovændring om beskatning af lånefinansieret køb af investeringsbeviser)

I november 1991 købte klageren K gennem pengeinstituttet P 20.000 investeringsbeviser. Købet blev finansieret ved et samtidigt via P etableret udlandslån på 2.020.000 kr. Investeringsbeviserne var akkumulerende.

P orienterede ved skrivelse af 26. juni 1992 K om en ændring af aktieavancebeskatningsloven (lov nr. 491 af 24. juni 1992), hvorefter fortjeneste ved at afhænde investeringsbeviser skulle medregnes ved opgørelsen af den skattepligtiges almindelige indkomst. Med skrivelsen fulgte en redegørelse, der angav fire forskellige løsningsmodeller, i hvilken forbindelse P opfordrede K til at kontakte sin revisor og sammen med denne tage stilling til, hvilken af løsningsmodellerne, der ville være mest optimal for K. I beskrivelsen af løsningsmodel tre, som K valgte, var anført, at denne løsning forudsatte en uændret fortsættelse af arrangementet i de planlagte tre år. Det fremgik, at investeringsbeviserne pr. 16. juni 1992 havde en værdi svarende til kurs 112, hvilket ville indebære, at kursstigningen fra 101 til 112 var skattefri, mens en kursstigning fra 112 til en forventet slutkurs på 125,5 ville være skattepligtig. På denne baggrund blev det forventede afkast beregnet, som ved en marginalskat for investor på 52 % eller højere var positiv.

Den 9. januar 1995 afviklede K udlandslånet ved salg af investeringsbeviserne.

Ved en række kendelser afsagt af Landsskatteretten i december 1999 blev det bestemt, at kursen for de investeringsbeviser, som K havde investeret i, pr. 16. juni 1992 skulle fastsættes til 106,75, hvilken kurs skatteyderen kunne anvende ved avanceopgørelsen.

P besluttede efterfølgende at tilbyde at yde kompensation for en eventuel merskat, som direkte var påført en investor ved at beholde investeringen, og som var en følge af den lavere kurs fastsat af Landsskatteretten på 106,75 frem for kurs 112 til brug ved avanceopgørelsen. K gjorde i denne forbindelse gældende, at P havde pådraget sig et rådgivningsansvar for det tab, han havde lidt ved at følge P's råd fra juni 1992 om at beholde investeringsbeviserne. K opgjorde sit tab til ca. 344.000 kr. P afviste at have pådraget sig et ansvar.

K indbragte i juli 2001 sagen for Ankenævnet med påstand om, at P principalt skulle betale 365.158,54 kr. svarende til K's tab opgjort pr. 1. juli 2001. Subsidiært skulle P betale 245.443,19 kr. svarende til K's tab pr. 1. juli 2001.

P nedlagde påstand om frifindelse.

P vedstod sit tidligere afgivne tilbud om betaling af en eventuel kompensation beregnet af en ekstern revisor i overensstemmelse med P's principper.

Ankenævnets afgørelse var således:

" Af skrivelsen af 26. juni 1992 med tilhørende redegørelse fremgår, at afkastet ved uændret fortsættelse af arrangementet var positivt, uanset investors marginalskat, ligesom det var anført, at indfrielse af lånet og afhændelse af investeringsbeviserne ville være den dårligste løsning.

Redegørelsen lagde til grund, at investeringsbeviserne i afdeling A pr. 16. juni 1992 havde en værdi svarende til kurs 112, hvilket indebar "at kursstigning fra 101 til 112 er skattefri". P tog ikke forbehold for kursangivelsen 112, selvom denne ikke svarede til bevisernes indre værdi, men var den såkaldte emissionskurs, dvs. den kurs, som nyinvestorer måtte betale ved køb af investeringsbeviser. Ankenævnet finder det ansvarspådragende, at P uden forbehold anførte, at kurs 112 skulle anvendes som skæringskurs pr. 16. juni 1992 ved den skattemæssige opgørelse af, hvor stor en del af kursstigningen frem til forventet afslutning af arrangementet der ville være skattepligtig.

P måtte endvidere påregne, at redegørelsen ville danne grundlag for de pågældende investors – herunder K's – beslutning om eventuel fortsat deltagelse i arrangementet. Det forhold, at P anførte, at valget mellem de anførte løsningsforslag kunne træffes efter samråd med en revisor, må forstås således, at den enkelte investors skattemæssige forhold kunne være af afgørende betydning for beslutningen, men ikke at pågældende revisor skulle vurdere, om kurs 112 måtte anses for den korrekte kurs.

P bør herefter godtgøre K dennes eventuelle tab opstået som følge af, at K undlod at afslutte arrangementet omkring 1. juli 1992. Det lægges i denne forbindelse til grund, at K ikke havde mulighed for med andre midler at indfri udlandslånet, hvilket må antages at ville have medført, at kursstigningen fra 16. juni 1992 til salget i 1995 kunne holdes uden for beskatning.

Der bør derfor foretages en beregning af den nettoudgift, som fortsættelsen af arrangementet frem til 9. januar 1995 måtte have påført K. I opgørelsen indgår den skattebesparelse, som K har haft ved renteutgifterne af udlandslånet i perioden frem til lånets indfrielse, idet K i modsat fald ville opnå en tilsvarende gevinst. I det omfang det ved arrangementets etablering var forudsat, at rentebetalingen på ud-

landslånet skulle lånefinansieres, medtages disse renteudgifter ligeledes.

Den således fremkomne opgørelse sammenholdes med en beregning af, hvilket økonomisk resultat K ville have opnået ved at afhænde investeringsbeviserne pr. 1. juli 1992 og samtidig indfri udlandslånet. Ved beregningen anvendes kurs 103,50, som er den kurs, hvortil K antagelig da kunne have solgt investeringsbeviserne. I beregningen indgår den skat, som K, som følge af at hans ejertid var mindre end 3 år, ville være pålignet, idet risikoen for, at et lovindgreb gjorde det økonomisk nødvendigt at afvikle arrangementet, bør påhvile K.

Viser de nævnte to beregninger, at K ville have været bedst stillet ved at afvikle arrangementet pr. 1. juli 1992, skal P godtgøre K differencen.

De nævnte beregninger foretages af en af P betalt, men af parterne i fællesskab – i mangel af enighed af Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – udpeget statsautoriseret revisor.”

P meddelte i medfør af Ankenævnets vedtægters § 11, stk. 2, at P ikke ønskede at være bundet af kendelsen.

K indbragte sagen for landsretten med påstand om at P skulle tilpligtes at betale principalt 365.080,60 kr. med tillæg af procesrente fra 2. juli 2001. Subsidiært nedlagde K påstand om, at P skulle betale 249.405,35 kr. med procesrente fra 2. juli 2001 eller senere. Mere subsidiært nedlagde K påstand om, at P skulle betale et af retten fastsat beløb mindre end den subsidiære påstand og med tillæg af procesrente fra 2. juli 2001 eller senere. P nedlagde påstand om frifindelse subsidiært mod betaling af et mindre beløb.

Den 30. januar 2004 afsagde Vestre Landsret dom i sagen. Af dommen fremgår:

”Skrivelsen af 26. juni 1992 er fra P og det notat, som skrivelsen henviser til, er ligeledes udarbejdet på P's brevpapir. K kan derfor rette sit eventuelle krav i denne sag mod P.

Der foreligger ikke nogen tilsikring i notatet, men af de grunde, der er anført i Pengeinstitutankenævnets kendelse, tiltrædes det, at P har handlet ansvarspådragende ved i notatet uden forbehold at angive, at skæringskursen på investeringsbeviserne pr. 16. juni 1992 var 112.

Da det endvidere kan lægges til grund, at den i notatet angivne skattefrie kurs var afgørende for, at K beholdt sin investering, og da dette var påregneligt for P, er P erstatningsansvarlig for det tab, som K har lidt ved ikke at afhænde beviserne umiddelbart

efter modtagelsen af notatet den 26. juni 1992. Det er herved efter K's forklaring anset for bevist, at han økonomisk havde mulighed for at afhænde investeringen på dette tidspunkt.

Tabet skal opgøres som forskellen mellem K's nettoafkast af investeringen ved ophør umiddelbart efter modtagelsen af bankens skrivelse af 26. juni 1992, og nettoafkastet ved det senere faktiske ophør, idet der, således som sagen er forelagt landsretten, ikke er grundlag for at antage, at der skal betales skat af erstatningen. Efter de afgivne forklaringer lægger landsretten til grund, at K ved et salg af investeringsbeviserne umiddelbart efter den 26. juni 1992 kunne have opnået en salgskurs på 103,5. Ved tab-sopgørelsen skal anvendes de for K gældende marginalsattesatser for de enkelte år, således at han får dækket sit tab. Herefter kan tabet opgøres som i ... Revisions beregningsmodel 2 til 44.609 kr. Beløbet forrentes efter omstændighederne fra sagens indbringelse for Pengeinstitutankenævnet den 2. juli 2001.

Efter sagens karakter og forløb ophæves sagsomkostningerne."

8.2. Retten i Ballerups dom af 13. maj 2004, jf. Ankenævnets kendelse afsagt den 26. august 2003 i sag 77/2003 (Spørgsmål om ændret puljefordeling sket i henhold til aftale)

Klageren K og dennes ægtefælle M var kunder hos pengeinstitut P. Parret havde begge pensionsordninger hos P. Pensionsordningerne var placerede i indklagedes pulje Lange obligationer.

På et møde den 20. januar 2000 blev placeringen af pensionsordningerne drøftet, herunder en ændring således at pensionsordningerne skulle placeres i et individuelt fastsat miks af puljer.

Ifølge P blev det på mødet aftalt at ændre placeringen af begge ægtefællers pensionsordninger således, at pensionsmidlerne i højere grad blev placeret i aktier. Ifølge K accepterede M på mødet en ændring af placeringen, mens hun selv afviste en puljeændring. Det aftaltes dog, at P skulle fremsende aftale om puljeskift til hendes eventuelle underskrift, såfremt hun senere skulle ændre mening.

Ved en skrivelse af 26. januar 2000 stilet til K og M anførte P med henvisning til det afholdte møde, at der var aftalt en ændring af puljefordeling på M og H's pensionskonti. P anmodede M og H om at underskrive aftaler om puljeændring og returnere aftalerne.

Pr. 1. februar 2000 ændrede P K's og M's puljefordeling således, at 30 % blev placeret i lange obligationer, 10 % i indeksobligationer, 20 % i danske aktier og 40 % i udenlandske aktier.

M underskrev den 14. februar 2000 aftalen om den ændrede puljefordeling.

Medio januar 2001 fremsendte P til K og M en pensions- og forsikringsoversigt, hvoraf der på side 2 fremgik den procentvise fordeling af pensionsordningerne på de enkelte puljer. Puljeafkastet fremgik specificeret for de enkelte puljeandele.

I januar 2002 fremsendte P en tilsvarende oversigt for året 2001. For K's vedkommende var det samlede afkast negativt med 6,8 %.

Medio 2002 rettede M på K's vegne henvendelse til P og gjorde gældende, at placeringen af pensionsmidlerne var ændret mod K's vilje, hvorfor P skulle stille K, som om der ikke pr. 1. februar 2000 var sket en ændring i puljesammensætningen.

I december 2002 fremsatte K krav om, at P stillede hende, som om der ikke var sket puljeskift pr. 1. februar 2000.

P tilbød i januar 2003 at stille K, som om puljefordelingen var uændret til og med udgangen januar 2001, men herefter blev ændret i overensstemmelse med, hvad der efter P's opfattelse var aftalt på mødet i januar 2000. K afslog P's tilbud.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at stille hende, som om ændringen af puljesammensætningen pr. 1. februar 2000 ikke havde fundet sted.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Det kan mod K's benægtelse ikke anses for godtgjort, at K ved mødet den 20. januar 2000 indgik aftale med P om en ændret puljefordeling for hendes pensionsordning.

Af skrivelsen af 26. januar 2000 fremgår, at der efter P's opfattelse var aftalt en ændret puljefordeling for såvel K's som M's pensionskonto. P anmodede begge om at underskrive fremsendte aftaler herom og returnere aftalerne. K's undladelse af at reagere over for skrivelserns indhold kan ikke føre til, at K kan anses for bundet ved passivitet, da det ikke af skrivelsen er åbenbart, at P, uanset om K returnerede en underskrevet aftale, anså en ændret puljefordeling for aftalt på mødet."

Tre medlemmer udtalte herefter:

"Efter at K i januar 2001 havde modtaget pensions- og forsikringsoversigten for 2000, hvoraf den ændrede puljefordeling fremgik, måtte K indse, at P anså en aftale om ændret puljefordeling for indgået. Det påhvilede derfor K inden for rimelig tid at rette henvendelse til P i denne anledning. K rettede imidlertid først henvendelse i januar 2002 efter modtagelsen af oversigten for 2001. Under disse omstændigheder stemmer vi for, at P bør stille K, som om puljefordelingen var uændret til og med udgangen af januar 2001."

To medlemmer utalte:

"Vi finder ikke, at K alene på grundlag af pensionsoversigten burde have reageret på P's fejl tidligere end sket og stemmer derfor for at tage K's påstand til følge."

K indbragte sagen for retten med påstand om, at P skulle betale 37.594,15 kr. med procesrente fra den 25. januar 2002. P påstod frifindelse.

Ved dom afsagt af retten i Ballerup den 13. maj 2004 blev P dømt til at betale det påstævnte beløb. Af byrettens dom fremgår:

"Mod K's benægtelse og efter bevisførelsen finder retten ikke godtgjort, at der på mødet i P den 20. januar 2000 blev indgået en mundtlig aftale mellem K og P om en ændret puljefordeling for K's pensionsordning.

Af skrivelsen af 26. januar 2000 fremgår, at der efter P's opfattelse var aftalt en ændret puljefordeling for såvel K som dennes ægtefælles pensionskonto, og at P anmodede begge ægtefæller om at underskrive de fremsendte aftaler og returnere disse.

K's undladelse af at reagere over for skrivelsens indhold kan, efter rettens opfattelse, ikke føre til, at K kan anses for bundet ved passivitet, også idet det ikke af skrivelsen fremstår som åbenbart, at P ville anse en ændring for aftalt, selvom K ikke tilbagesendte en underskrevet aftale.

Retten må herefter lægge til grund, at K havde den opfattelse, at hendes pensionsordning var placeret i puljen "lange obligationer".

Retten kan endvidere lægge til grund, at pensionsoversigten af 31. december 2000, udviste et positivt resultat, og at pensionsoversigten af 31. december 2001, udviste et relativt højt, negativt resultat.

Retten finder ikke, at K alene på grundlag af pensionsoversigten af 31. december 2000 burde have reageret tidligere end sket og finder

således ikke, at K har udvist rettighedsfortabende passivitet, eller har undladt at reklamere rettidigt.

Retten vil herefter tage K's påstand til følge, dog således, at der alene tillægges renter fra sagens anlæg, da K ikke har fremsat et påkrav, der opfylder rentelovens krav herom."

8.3. Retten i Faaborgs dom af 30. juni 2004, jf. Ankenævnets kendelse afsagt den 30. september 2003 i sag nr. 124/2003 (Spørgsmål om meddebitors hæftelse for bevilget overtræk på kassekredit)

Pengeinstituttet P ydede i 1992 klageren K og dennes dalevende ægtefælle M en kassekredit på 50.000 kr. til brug for M's virksomhed. I november 1995 blev kreditens maksimum forhøjet til 75.000 kr., og K underskrev som meddebitor. Kreditten skulle indestå uden nedbringelse til 30. november 2000. K såvel som M kunne hver for sig og alene disponere over kreditten.

Efterfølgende blev der løbende bevilget overtræk på kreditten. Ifølge K blev aftalerne herom indgået mellem P og M. Ifølge P var K bekendt med de bevilgede overtræk.

I foråret 2002 solgte K og M deres daværende ejendom og købte en ny ejendom. I juni 2002 blev der trukket 45.000 kr. på kassekreditten til dækning af udbetalingen vedrørende den nye ejendom. Kassekreditens saldo var herefter ca. 244.000 kr. (negativ).

Den 27. juli 2002 døde M. Boet blev behandlet som et insolvent bobestyrerbo, og M's kreditorer modtog en dividende på 33,5 %.

I februar 2003 rettede P henvendelse til K og anførte, at man efter modtagelse af dividende fra M's dødsbo havde opgjort restgælden til ca. 225.000 kr. K blev anmodet om at rette henvendelse med henblik på at aftale en afviklingsordning.

indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle anerkende at K alene hæftede for 75.000 kr. af gælden på kassekreditten, og at kravet mod K skulle ned sættes med dividenden af dette beløb eller 25.125 kr. således, at hun alene var forpligtet til at betale 49.875 kr. K indbetalte under sagens behandling 49.875 kr. til P.

P nedlagde påstand om principalt frifindelse, subsidiært afvisning.

Ankenævnet tog K's påstand til følge med disse bemærkninger:

"Det må lægges til grund, at K var bekendt med, at P efter aftale med K's nu afdøde ægtefælle løbende bevilgede overtræk på kassekreditten, og den samlede gæld i henhold til kassekreditten fremgik af K's årsopgørelser. Disse forhold findes imidlertid ikke i sig selv at kunne medføre, at K anses at have påtaget sig at hæfte for overtrækket på

kassekreditte, og det er ikke godtgjort, at K på anden måde har påtaget sig en sådan hæftelse. Det må derfor lægges til grund, at K alene har påtaget sig at hæfte for det maksimum på 75.000 kr., som fremgår af den af K underskrevne kassekreditkontrakt af 22. november 1995.

Selv om det i overensstemmelse med det af P anførte måtte kunne lægges til grund, at midler fra kassekreditte er kommet K til gode, og at der var indgået en aftale om, at halvdelen af provenuet ved salget af K's og dennes ægtefælles ejendom skulle anvendes til nedbringelse af kassekreditte, kan disse forhold efter Ankenævnets opfattelse ikke føre til, at K hæfter for et større beløb end kassekreditens maksimum på 75.000 kr. Med hensyn til det sidstnævnte forhold bemærkes, at det må lægges til grund, at det var K's ægtefælles død sammenholdt med den omstændighed, at dødsboet var insolvent, som bevirkede, at aftalen ikke kunne gennemføres.

Som følge af det anførte tages K's påstand til følge, således at P skal anerkende, at K ved betaling af beløbet på 49.875 kr., der svarer til hæftelsesbeløbet på 75.000 kr. med fradrag af den dividende af dette beløb, der er udbetalt af boet efter K's ægtefælle, er frigjort for sin hæftelse for kassekreditte.

Det bemærkes, at Ankenævnet efter begrundelsen for afgørelsen ikke har fundet grundlag for at tage P's subsidiære påstand om afvisning til følge."

P meddelte i medfør af Ankenævnets vedtægter § 11, stk. 2, at P ikke ønskede at være bundet af kendelsen.

P indbragte sagen for retten med påstand om, at K skulle betale 70.125 kr. med sædvanlig procesrente fra sagens anlæg. Endvidere skulle K betale rente på p.t. 11,5 % p.a. og provision på p.t. 2,5 % p.a. af 75.000 kr. fra 30. november 2000.

K nedlagde påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et af retten skønsmæssigt fastsat mindre beløb.

Ved dom af 30. juni 2004 afsagt af retten i Faaborg blev K dømt i overensstemmelse med P's påstand. Af byrettens dom fremgår:

"Det lægges til grund, at K var medejer af den ejendom, som hun og ægtefællen solgte i 2002, og at hun tillige havde underskrevet slutseddelen på den herefter købte ejendom som køber sammen med ægtefællen. Efter forklaringerne må det lægges til grund, at K deltog i mødet hos P, hvor der blev truffet aftale om tilvejebringelse af udbetalingen til den købte ejendom ved træk på kassekreditte. Under disse

omstændigheder findes det godtgjort, at K har påtaget sig medhæftelse for det trukne beløb på kr. 45.000,- ud over den erkendte forpligtelse på kr. 75.000,-. Retten kan tiltræde P's anbringender vedrørende dividendens placering og kravet på betaling af renter og provision.

Herefter vil P's påstande i det hele være at tage til følge.”

9. Udvalgte kendelser afsagt i 2004

På de følgende sider er i forkortet form gengivet nogle af de i 2004 afsagte kendelser. Udvalget er foretaget af sekretariatschefen i samråd med formandskabet. Det er tilstræbt at medtage kendelser, der er af en vis principiel og almindelig interesse, og som må formodes at vil være retningsgivende for Ankenævnets praksis.

En oversigt over de udvalgte kendelser findes på de første sider. Kendelserne er medtaget i nummerorden.

Samtlige kendelser afsagt af Pengeinstitutankenævnet kan ses på Ankenævnets hjemmeside www.pengeinstitutankenaevnet.dk, hvor der også kan søges anden information om Ankenævnet.

Der kan endvidere henvises til Lynge Andersen og Møgelvang-Hansen: Bankretlige emner - Klager over pengeinstitutter (GadJura, København 1994).

Oversigt over udvalgte kendelser

202/2003	Ankenævnets kompetence til at behandle en klage indgivet af en advokat, som ved betaling af erstatning var indtrådt i privatkunders eventuelle krav mod pengeinstituttet	47
291/2003	Størrelsen af stiftelsesomkostninger på købekontrakt nedsat	48
333/2003	Indhold af depot solgt i forbindelse med kundes anmodning om overførsel af et engagement.....	49
357/2003/	Manglende underretning om afvisning af check, jf. checklovens § 42	51
367/2003	Størrelsen af gebyr ved overførsel af euro fra konto i Danmark til konto i Holland.....	52
369/2003	Spørgsmål om der for gæld medtaget i forslag til gældssanering var skabt et særligt retsgrundlag, når gældssaneringskendelse ikke blev afsagt	54
391/2003	Dankort, spørgsmål om fortolkning af erklæring vedrørende tidspunktet for kortets bortkomst.....	55
425/2003	Limiteret ordre om køb af aktier ikke gennemført, spørgsmål om gennemsnitskurshandel eller børshandel var aftalt	56
458/2003	Gebyr ved fremsendelse af rykkerskrivelse omfattende flere lån.	58
19/2004	Opgørelse af ejerpantebrev, spørgsmål om panteretten opskrevet med indtil fem års rente	59
42/2004	Indlån, spørgsmål om ophævelse af anfordringskonto var berettiget	61
67/2004/	Spørgsmål om tilbagekaldelse af fuldmagt til konto.....	62
88/2004	Kaution oprindelig for yderligere trækningsret på kassekredit, senere ændret til at vedrøre hele kassekrediten.....	63
96/2004	Tilsidesættelse af modregning over for gavemodtager i forbindelse med udbetaling af gave fra gavegivers konto.	65
130/2004	Kurssikring af obligationslån forinden lånetilbud forelå i en situation, hvor obligationskursen steg til over pari	66
178/2004	Kassekreditkontrakts angivelse af rentesats uoverensstemmende med aktuel rentesats på underskriftstidspunkt, modregning i andelskapital.....	67

203/2004	Spørgsmål om krav om tilbageførsel af betaling via Internettet for et kursus, som på grund af betalingsmodtagers konkurs ikke blev afholdt.....	68
209/2004	Opgørelse af gæld på kassekredit overgivet til inkasso.....	69
223/2004	Renteforhøjelse i forbindelse med låneforhøjelse tilsidesat.....	70
229/2004	Rente nedsat på lån ydet af finansieringsselskab.....	72
236/2004	Modregning i indestående på nyoprettet konto tilsidesat.....	73

Kendelse afsagt den 6. april 2004 i sag nr. 202/2003 (Ankenævnets kompetence til at behandle en klage indgivet af en advokat, som ved betaling af erstatning var indtrådt i privatkunders eventuelle krav mod pengeinstituttet)

En ejendomshandel mellem køberen K og sælgeren S indgået i august 2002, hvor S skulle overtage K's ejendom pr. 1. december 2002 for en kontantpris på 1.030.000 kr., blev berigtiget af advokatfirmaet C. Det fremgik, at S skulle medvirke til, at K kunne opnå stempelrefusion i forbindelse med indfrielse af et eksisterende realkreditlån og K's optagelse af et nyt realkreditlån i ejendommen.

Pengeinstitutterne I og II var pengeinstitutforbindelse for S, henholdsvis K. Såvel I og II medvirkede ved handelens berigtigelse i forbindelse med deponering af købesum samt ekspedition af pantebreve til tinglysning.

Som følge af at det eksisterende realkreditlån blev aflyst forinden lysning af det nye realkreditlån, skete der ikke stempeloverførsel, hvorved en stempelbesparelse på 10.310 kr. gik tabt.

I marts 2003 fremsendte C 10.310 kr. til II til dækning af den manglende stempelbesparelse i forbindelse med K's lånesag. C forbeholdt sig at søge beløbet tilbage, idet det var C's opfattelse, at I og II bar ansvaret for den manglende stempeloverførsel.

C indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at I og/eller II skulle betale 10.310 kr.

I og II nedlagde begge påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"C har godtgjort køberen af ejendommen det ikke overførte stempelbeløb på 10.310 kr. Sagen drejer sig således reelt om, hvorvidt C selv må bære ansvaret for, at stempelbeløbet ikke blev overført, eller helt eller delvis kan gøre regres mod I og/eller II som ansvarlige eller medansvarlige. Ankenævnet finder, at klagen herefter ikke vedrører et privat kundeforhold og heller ikke kan sidestilles med en klage vedrørende et privat kundeforhold. Klagen er derfor ikke omfattet af nævnets kompetence, jf. vedtægterne § 2, stk. 2 og 3."

Kendelse afsagt den 26. februar 2004 i sag nr.

291/2003 (Størrelsen af stiftelsesomkostninger på købekontrakt nedsat)

Klageren K købte i april 2001 gennem en bilforhandler en bil for en kontantpris på 139.151 kr., som K berigtigede delvis kontant samt en bytning af K's hidtidige bil. Et restbeløb på 67.000 kr. med tillæg af etableringsomkostninger på 8.950 kr. eller i alt 75.950 kr. skulle K afvikle med en månedlig ydelse på 1.320 kr. Renten var anført til 7,67 % p.a. Etableringsomkostningerne vedrørte stiftelsesprovision med 3.000 kr., tinglysning (procentafgift og basisafgift) 2.600 kr., panthaverdeklaration 600 kr. og dokumentgebyr 2.750 kr.

Købekontrakten var med sædvanligt ejendomsforbehold og blev tiltransporteret finansieringsselskabet F, der var ejet af et pengeinstitut. Årlige omkostninger i procent (ÅOP) var anført med 12,995 %.

I forbindelse med at K skiftede forsikringsselskab to gange, opkrævede F henholdsvis 200 kr. og 220 kr. i gebyr herfor. I august 2003 oplyste F på K's forespørgsel, at ved indfrielse af gælden skulle K tillige betale et gebyr på 450 kr. vedrørende afnotering af ejendomsforbeholdet i bilbogen, såfremt F skulle forestå dette. F oplyste endvidere, at såfremt K ønskede at optage et nyt lån, ville der blive tale om fornyede etableringsomkostninger.

F oplyste under sagens forberedelse, at F's stiftelsesprovision udgjorde 3 % af lånebeløbet dog minimum 3.000 kr., og at dokumentgebyret var en fast takst uden hensyn til lånebeløbet. Endvidere oplyste F, at bilforhandleren havde modtaget et honorar på 4.000 kr.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at de ved lånets etablering betalte omkostninger på 8.950 kr. skulle tilbagebetales, ligesom F skulle tilbagebetale gebyr opkrævet i forbindelse med skift af forsikringsselskab. Endelig skulle F anerkende, at F ikke var berettiget til at opkræve gebyr på 450 kr. vedrørende afnotering.

F nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"De opkrævede beløb på 200 kr. og 220 kr. i gebyr for forsikringsændring fremgår af F's gebyroversigt og overstiger efter Ankenævnets opfattelse ikke det rimelige.

Gebyret på 450 kr. for afnotering af sikkerheder og panthaverinteresse m.m. opkræves kun, såfremt F skal sørge for afnoteringerne, og gebyret kan derfor ikke anses for en kreditomkostning omfattet af kreditaftalelovens § 13. Gebyret fremgår af F's gebyroversigt og kan ikke anses for urimeligt stort."

Tre medlemmer udtalte herefter:

"Vi lægger til grund, at en stiftelsesprovision i første række skal give dækning for arbejdet med kreditvurdering m.v., og at et dokumentgebyr i første række skal dække arbejdet med udfærdigelse af dokumenterne og eventuelt tillige det arbejde, der er forbundet med fremsendelse til tinglysning. På denne baggrund finder vi, at de af F opkrævede beløb på 3.000 kr. i stiftelsesprovision og 2.750 kr. i dokumentgebyr væsentligt overstiger det rimelige. Der kan efter vores opfattelse ikke lægges afgørende vægt på, at de samlede kreditomkostninger udtrykt som de årlige omkostninger i procent ikke kan anses for urimelige. Vi lægger herved vægt på, at den af F anvendte fremgangsmåde indebærer en vildledning af kunden, idet den nominelle rente kunstigt holdes nede, og idet det holdes skjult, at de store beløb i stiftelsesprovision og dokumentgebyr i realiteten er udtryk for, at det pålægges kunden at betale i hvert fald en væsentlig del af formidlingsprovisionen til autoforhandleren. Vi finder herefter, at stiftelsesprovisionen i medfør af kreditaftalelovens § 22 og/eller aftalelovens § 38 c, jf. § 36, skønsmæssigt bør nedsættes til 1.500 kr. svarende til 1,5 % af lånebeløbet, dog mindst 1.500 kr., og at dokumentgebyret i medfør af de samme bestemmelser skønsmæssigt bør nedsættes til 1.000 kr. Vi stemmer således for, at disse omkostninger i alt skal nedsættes med 3.250 kr."

To medlemmer udtalte:

"Vi finder, at anvendelse af kreditaftalelovens § 22 på lånevilkårene må ske på grundlag af en helhedsvurdering af vederlaget for kreditten, udtrykt i Årlige Omkostninger i Procent (ÅOP), jf. kreditaftalelovens § 9. Dette nøgletal er fastlagt for at gøre kreditomkostninger sammenlignelige, uanset hvorledes de er sammensat.

ÅOP er i aftalen opgjort til 12,995 %. Vi finder ikke, at dette er et urimeligt vederlag, og betragter den anvendte fordeling mellem etableringsomkostningerne og den nominelle rente som en naturlig konsekvens af omkostningsstrukturen i et finansieringsselskab.

Vi finder derfor ikke grundlag for at nedsætte stiftelsesprovisionen og dokumentgebyret."

P har meddelt, at P ikke ønsker at være bundet af kendelsen.

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 3. februar 2004 i sag nr. 333/2003 (Indhold af depot solgt i forbindelse med kundes anmodning om overførsel af et engagement)

Klageren K, der var kunde hos pengeinstituttet P, anmodede i oktober 2002 om overførsel af sit engagement til sit nye pengeinstitut S. K underskrev i denne forbindelse

to anmodninger vedrørende overførsel af engagementet, der foruden almindelige indlånskonti bestod af bl.a. en kapitalpensionskonto med et tilknyttet depot og et frit opbevaringsdepot.

Af overførselsanmodningerne fremgik samtlige klagerens konti og depoter. Med hensyn til kapitalpensionsordningen var der ikke anført nyt kontonummer eller depotnummer hos S.

P, der modtog overførselsanmodningerne den 8. november 2002, solgte den 13. s.m. beholdningen af værdipapirer i depotet tilknyttet kapitalpensionsordningen. Depotet bestod af fire forskellige fondskoder, og salget indbragte et samlet provenu på ca. 9.000 kr., som blev indsat på kapitalpensionskontoen. Fondsafregningerne blev fremsendt til K torsdag den 14. november 2002.

Ved e-mail af 28. november 2002 gjorde K indsigelse mod salget af værdipapirerne i kapitalpensionsdepotet. K forespurgte samtidig, hvornår P tilbagekøbte solgte aktier, og hvornår disse ville blive overflyttet til S.

Ved skrivelse af 2. december 2002 redegjorde P for ekspeditionsforløbet og anførte, at da der ikke var anført noget nyt depotnummer i overførselsanmodningen vedrørende kapitalpensionen, havde man anset det som en anmodning om at realisere værdipapirerne i depotet. Ved e-mail af 4. december 2002 fastholdt K sin indsigelse mod P's salg af værdipapirerne. K anførte bl.a., at hun så frem til at modtage oplysning om, hvortil hun kunne overføre de realiserede beløb med henblik på at tilbagekøbe aktierne, og at hun forventede omkostningerne i denne forbindelse dækket af P. P fastholdt, at overførslen af kapitalpensionen var ekspederet i overensstemmelse med K's anmodning.

Efter at P i maj 2003 havde modtaget K's opsigelse af en tilknyttet gruppelivsforsikring, blev overførslen af K's engagement fra P til S endeligt afsluttet.

K indbragte sagen for Ankenævnet bl.a. med påstand om, at P skulle tilpligtes omkostningsfrit at tilbageføre salget af værdipapirerne i kapitalpensionsdepotet og godtgøre manglende afkast af de solgte papirer.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Ankenævnet finder, at P ikke på grundlag af overførselsanmodningen kunne konkludere, at K i forbindelse med overførslen af engagementet ønskede papirerne i kapitalpensionsdepotet solgt. P burde i hvert fald, før salgene blev effektueret, have rettet henvendelse til K eller S med forespørgsel om, hvorvidt papirerne ønskedes solgt.

K gjorde indsigelse imod handlerne umiddelbart efter, at hun var blevet bekendt med, at disse var blevet gennemført. Efter at P i skrivelserne af 2. og 4. december 2002 havde afvist at have begået fejl, kunne K have valgt selv at genkøbe papirerne til ind-

læggelse i sit nye depot hos S. K bærer derfor selv kursrisikoen i perioden efter den 5. december 2002. Da K undlod at genkøbe papirerne, kan det heller ikke pålægges P at yde erstatning for manglende afkast. Ankenævnet finder derimod, at P bør godtgøre K salgs- og købsomkostningerne, såfremt K inden fire uger efter afsigelsen af denne kendelse beslutter sig for at genkøbe de solgte papirer, ligesom P i så fald bør holde K skadesløs for en eventuel samlet kursstigning på papirerne, dog ikke ud over en eventuel samlet kurstigning i perioden 13. november – 5. december 2002.”

o – o – o

Kendelse afsagt den 6. april 2004 i sag nr.
357/2003/ (Manglende underretning om afvisning af check, jf. checklovens § 42)

Den 1. januar 1999 solgte klageren K sin andel af en bodega til JI, med hvem K indtil da havde drevet bodegaen i fællesskab.

Den 21. april 1999 underskrev K en købekontrakt om overdragelsen. Af kontrakten fremgik, at K havde modtaget sin andel af varelagerets værdi med 10.000 kr.

K oplyste, at han den 30. marts 1999 til sig selv havde udstedt en check på 10.000 kr. trukket på bodegaens konto hos pengeinstituttet P's H-afdeling som betaling for andelen af varelageret. K havde den 30. marts 1999 indløst checken i P's S-afdeling.

Den 6. april 1999 afviste H-afdelingen checken på grund af manglende dækning.

Den 24. juni 1999 meddelte P's S-afdeling K, at checken på 10.000 kr. var dækningsløs, hvorfor K blev anmodet om at indbetale beløbet.

Af en skrivelse af 6. juli 1999 fra P til K fremgik, at JI's advokat havde afvist, at JI skulle betale checkbeløbet. P fastholdt derfor sit krav mod K.

I december 1999 blev K tilsagt til fogedretten på P's anmodning. K afgav insolvenserklæring, og P indberettede K til RKI.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle frafalde kravet i henhold til den omhandlede check og foranlediget ham slettet af RKI.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

”Efter at den omhandlede check på 10.000 kr. den 6. april 1999 var afvist som dækningsløs, skulle P inden fire hverdage have givet K som endossent meddelelse om afvisningen, jf. checklovens § 42, stk. 1. Dette skete ikke, idet P først den 24. juni 1999 gav K meddelelse om afvisningen. Efter § 42, stk. 6, er P herefter ansvarlig for

den skade, som måtte være forvoldt K som følge af den manglende rettidige underretning.”

Flertallet udtalte herefter:

”Vi finder ikke grundlag for at antage, at K ved indløsningen af checken den 30. marts 1999 var bekendt med, at der ikke var dækning for checkbeløbet på interessentskabets konto, eller at K forud for modtagelsen af P’s skrivelse af 24. juni 1999 var bekendt med, at checken var blevet afvist som dækningsløs. Ved købekontrakten om overdragelsen af K’s andel af bodegaen til medinteressenten JI kvitterede K for modtagelsen af beløbet på 10.000 kr., og det må antages, at K ville have afvist at underskrive kontrakten, hvis han havde været bekendt med, at checken var blevet afvist som dækningsløs. Det må anses for sandsynligt, at K i så fald ville have haft mulighed for at sikre sit krav over for JI. Denne har efter K’s underskrivelse af købekontrakten afvist at godtgøre K beløbet.

På den anførte baggrund finder vi det tilstrækkeligt sandsynliggjort, at P ved den manglende rettidige underretning om checkens afvisning har påført K et tab svarende til checkbeløbet på 10.000 kr. Vi stemmer derfor for at tage K’s påstand om, at han ikke over for P hæfter for beløbet, til følge. Som konsekvens heraf stemmer vi tilige for at pålægge P at foranledige, at K slettes af RKI. (...)

Vi har ikke taget stilling til, om P kan gøre regres mod JI vedrørende beløbet på 10.000 kr.”

Mindretallet udtalte:

”Vi finder, at en stillingtagen til, om K har lidt tab som følge af den manglende rettidige underretning om checkens afvisning, ville forudsætte en yderligere bevisførelse, som ikke kan ske for Ankenævnet, men i givet fald må finde sted for domstolene. Vi stemmer derfor for at afvise sagen i medfør af vedtægternes § 7, stk. 1.”

o – o – o

Kendelse afsagt den 3. juni 2004 i sag nr. 367/2003 (Størrelsen af gebyr ved overførsel af euro fra konto i Danmark til konto i Holland)

Klageren K overførte den 4. juli 2003 29,10 EUR via pengeinstituttet P’s netbank til en konto i en hollandsk bank. P beregnede sig et gebyr herfor på i alt 120 kr.

Overførslen blev foretaget som en standardoverførsel og således, at K valgte at betale alle omkostninger.

P oplyste, at der ved oprettelse af en betaling i netbanken blev vist et link til en gebyroversigt. Af denne fremgik, at såfremt afsender og modtager skulle deles om omkostningerne skulle afsender betale 20 kr., mens modtager skulle betale alle omkostninger til sin bank. Denne omkostningsfordeling var forvalgt systemmæssigt. Såfremt afsenderen valgte at betale alle omkostninger, var gebyret 20 kr. samt de udenlandske omkostninger på 100 kr. eller i alt 120 kr.

K rettede efterfølgende henvendelse til P om gebyret, som K fandt i strid med EU-forordning 2560/2001 af 19. december 2001 om grænseoverskridende betalinger i euro. P fastholdt gebyret.

P oplyste under sagens forberedelse, at også i en situation som den foreliggende, hvor der var tale om overførsel af beløb i EUR til et EU-land og, hvor der var valgt, at afsender skulle betale alle omkostninger, kunne der blive tale om, at den udenlandske modtagerbank afkrævede afsenderbanken et omkostningsbeløb. Størrelsesordenen heraf afhang af de udenlandske pengeinstitutters prissætning.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle anerkende, at P alene kunne opkræve et gebyr for overførsel svarende til gebyret for en national transaktion, ligesom P skulle ændre sine gebyrregler for grænseoverskridende overførsler inden for EU.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog P's påstand til følge med disse bemærkninger:

"Ved bestillingen af overførslen via P's netbank valgte K omkostningskoden "Afsender betaler omkostningerne" (OUR) frem for omkostningskoden "Afsender og modtager deles om omkostningerne" (SHA), som anvendes i mangel af andet valg. Det fremgår af P's "Gebyr for betaling til udlandet", der vises via et link i forbindelse med oprettelse af en betaling, at overførsel i denne situation er forbundet med et gebyr på 20 kr. samt udenlandske omkostninger på 100 kr. eller i alt 120 kr.

P beregner sig for en indenlandsk overførsel i EUR via netbank et gebyr på 20 kr. for en standardoverførsel. For så vidt angår tilfælde, hvor afsender og modtager hver skal betale omkostninger til eget pengeinstitut – andet kan ikke vælges ved indenlandsk overførsel – er P's gebyr for en tilsvarende grænseoverskridende overførsel i EUR det samme, og dette gebyr strider derfor ikke mod bestemmelsen i artikel 3 i forordning nr. 2560/2001.

"Tillægsgebyret" på 100 kr. til dækning af udenlandske omkostninger i den situation, hvor afsender har valgt "Afsender betaler omkostningerne", skal dække det beløb, der måtte blive opkrævet af modtagerens pengeinstitut, og P's omkostninger ved behandlingen af en sådan opkrævning, og beløbet er fastsat ud fra en vurdering af de gennemsnitlige omkostninger for indklagede. Ankenævnet finder ikke grundlag for at anse gebyret for urimeligt."

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 23. marts 2004 i sag nr. 369/2003 (Spørgsmål om der for gæld medtaget i forslag til gældssanering var skabt et særligt retsgrundlag, når gældssaneringskendelse ikke blev afsagt)

I forbindelse med at der for klageren K i 1994 blev indledt gældssaneringssag anmeldte pengeinstituttet P et krav. Af et fremlagt gældssaneringsforslag underskrevet af K fremgik, at P's krav var medtaget med ca. 4,1 mio. kr. Gældssaneringssagen blev afsluttet uden afsigelse af kendelse om gældssanering.

Den 23. januar 2002 blev der på ny indledt gældssaneringssag for K. P anmeldte et krav på 10.158.028,58 kr., idet P tog udgangspunkt i det under gældssaneringssagen i 1994 anmeldte krav med tillæg af yderligere renter i fem år opgjort til ca. 5,9 mio. kr. Den 16. april 2002 underskrev K forslag om gældssanering, hvori P's krav var medtaget med det anmeldte beløb. Gældssaneringssagen blev afsluttet uden afsigelse af kendelse om gældssanering.

Ultimo 2002 rettede K henvendelse til P bl.a. med anmodning om en specifikation af P's krav indeholdende bevægelser siden 1. april 1990. P meddelte, at K's henvendelse vedrørte forhold, der lå så langt tilbage i tid, at de vanskeligt lod sig afdække. P kunne derfor ikke fremkomme med en specifikation af gælden, men vedlagde en opgørelse af K's gæld.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at Ankenævnet skulle "tage stilling til mellemværende med indklagede" for så vidt angik indklagedes manglende dokumentation for gælden.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"P's krav mod K støtter sig efter det oplyste på K's kautionserklæring over for P vedrørende tre aktieselskaber, som i oktober 1990 blev erklæret konkurs. Efter det oplyste har P ikke opnået K's skylderkendelse i form af frivilligt forlig, ligesom P heller ikke har opnået dom over K for sit krav. Spørgsmålet er herefter, om P har opnået et særligt retsgrundlag, jf. forældelsesloven af 1908 § 1, stk. 2, ved, at K har underskrevet forslag til gældssanering i 1994 og i 2002.

Ankenævnet finder, at K's underskrift på forslagene til gældssanering ikke kan anses for et særligt retsgrundlag, idet der ikke er tale om en ubetinget skylderkendelse fra K's side af P's krav. Da der ikke blev afsagt kendelse om gældssanering, foreligger der heller ikke et retsforlig, jf. konkurslovens § 226, stk. 1.

Ankenævnet har ikke mulighed for at fastslå, i hvilket omfang P har et krav mod K og om dette i givet fald er rentebærende."

P har meddelt, at P ikke ønsker at være bundet af kendelsen.

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 23. marts 2004 i sag nr.

391/2003 (Dankort, spørgsmål om fortolkning af erklæring vedrørende tidspunktet for kortets bortkomst)

Klageren K's dankort hos pengeinstituttet P blev frastjålet K og misbrugt den 17. september 2003 ved fire hævnninger foretaget mellem kl. 15.32 og 19.28 samme dag. Hævningerne udgjorde i alt 10.000 kr. Samme dag kl. 19.36 blev kortet spærret på foranledning af PBS' "hurtigløbsovervågning".

K rettede den følgende dag henvendelse til P med henblik på spærring af kortet. Den 19. september 2003 underskrev K "Afklaringsskema vedrørende misbrug af kundekort", som blev udfyldt af P. Af skemaet fremgik bl.a.:

"Hvornår er det konstateret, at kortet er bortkommet/stjålet?

Dato 17.09.03 kl. 15.15"

Den 19. september 2003 anmeldte K tyveriet til politiet. Af kvitteringen for anmeldelsen fremgik, at gerningstidspunktet var oplyst til den 17. september 2003 mellem kl. 14.30 og 15.00.

P meddelte K, at K hæftede for 8.000 kr. af misbruget som følge af, at K først mere end en time efter, at han havde opdaget, at kortet var stjålet, havde foranlediget dette spærrer.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle anerkende, at han ikke hæftede for misbruget.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Efter lov om visse betalingsmidler § 11, stk. 2, hæfter brugeren med op til 1.200 kr. for tab som følge af andres uberettigede anvendelse af betalingsmidlet, hvis den til betalingsmidlet hørende personlige og hemmelige kode er anvendt. K hæfter derfor i hvert fald for 1.200 kr. af misbruget på i alt 10.000 kr., idet pinkoden til K's Visa/Dankort blev anvendt ved de fire omhandlede hævnninger.

Efter lov om visse betalingsmidler § 11, stk. 3, nr. 1, således som denne bestemmelse er fortolket i Ankenævnets praksis, jf. Ankenævnets kendelse af 3. juli 2001 i sag nr. 51/2001, påhviler det indehaveren af et betalingskort at spærre dette snarest muligt efter at have fået kendskab til, at kortet er bortkommet.”

Tre medlemmer udtalte herefter:

”Mod K’s benægtelse og på grundlag af omstændighederne i øvrigt finder vi det ikke godtgjort, at K før den 18. september 2003 kl. ca. 14 havde eller burde have fået kendskab til, at kortet var bortkommet. Det bemærkes herved, at det anførte i afklaringskemaet, som er formuleret af P, og i politianmeldelsen må antages at være udtryk for, hvorledes og hvornår K efterfølgende formodede, at kortet var bortkommet. K hæfter derfor ikke for misbrug ud over de 1.200 kr. som følge af for sen spærring af kortet.

Brugeren hæfter endvidere med op til 8.000 kr. for tab som følge af andres uberettigede anvendelse af betalingsmidlet, såfremt brugeren ved groft uforsvarlig adfærd har muliggjort den uberettigede anvendelse, jf. § 11, stk. 3, nr. 3 i lov om visse betalingsmidler. Der er ikke godtgjort omstændigheder, der peger i retning af, at K ved groft uforsvarlig adfærd har muliggjort et misbrug. K hæfter derfor heller ikke efter denne bestemmelse for misbrug ud over de 1.200 kr.”

To medlemmer udtalte:

”I kvitteringen for politianmeldelsen er alene oplyst gerningstidspunktet og ikke, hvornår K opdagede tyveriet. Oplysningen i politianmeldelsen belyser således ikke, fra hvilket tidspunkt K har haft mulighed for at underrette P om tyveriet. I det af K underskrevne afklaringskema vedrørende misbrugt kontokort er derimod anført, at kortet blev konstateret bortkommet/stjålet den 17. september 2003 kl. 15.15. K har senere oplyst, at han først den 18. september 2003 opdagede, at kortet var bortkommet, hvilket således ikke svarer til oplysningerne i afklaringskemaet. Henset hertil finder vi det ikke uden bevisførelse, som ikke kan finde sted for Ankenævnet, men må ske for de almindelige domstole, muligt at afgøre, hvornår K blev bekendt med, at han havde mistet kortet. Vi stemmer derfor for at afvise sagen i medfør af Ankenævnets vedtægter § 7, stk. 1.”

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 9. juli 2004 i sag nr.

425/2003 (Limiteret ordre om køb af aktier ikke gennemført, spørgsmål om gennemsnitskurshandel eller børshandel var aftalt)

Klageren K afgav under et møde hos pengeinstituttet P den 10. marts 2003 ordre om køb af aktier i fem forskellige selskaber, heriblandt 500 stk. aktier i Vestas Wind Systems.

To af ordrene blev gennemført ved strakshandler, mens en tredje blev gennemført som en limiteret børshandel samme dag. En fjerde ordre blev gennemført ved en limiteret gennemsnitskurshandel den 20. marts 2003. Den femte ordre vedrørende købet af aktierne i Vestas Wind Systems, der var limiteret til kurs 33, blev ikke gennemført.

K rettede den 19. marts 2003 henvendelse til P, idet han var uforstående over for, at der ikke var sket køb af Vestas aktier, idet slutkursen den 11. marts 2003 havde været 32,2, og på hvilken dag omsætningen havde været ca. 65 mio. kr.

P meddelte, at ordren om køb af Vestas aktierne havde været indlagt som en limiteret købsordre, hvilket betød, at ordren var blevet forsøgt gennemført første børsdag efter, at man havde modtaget ordren. Da kurs "Alle handler" den 11. marts 2003 kl. 17 havde været 33,86, havde det ikke været muligt at afregne købet. Ved afregning skulle der endvidere tages højde for P's sædvanlige kurstillæg på 0,5 %.

Af P's forretningsbetingelser for handel med værdipapirer fremgik en "Formodningsregel for børshandel", hvorefter P, hvis handelstypen ikke var aftalt, ville søge at gennemføre en handel på den pågældende børs, medmindre P's kunde kunne opnå den samme mængde til den samme eller bedre pris ved en anden handelstype.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at stille ham, som om ordren om køb af 500 aktier i Vestas Wind Systems var blevet gennemført den 11. marts 2003 til kurs 33.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog K's påstand til følge med disse bemærkninger:

"Ifølge P's forretningsbetingelser for handel med værdipapirer gennemføres ordrer om handel med værdipapirer som børshandler, medmindre der indgås aftale om en anden handelstype.

Mod K's benægtelse finder Ankenævnet ikke, at det kan lægges til grund, at der i forbindelse med afgivelsen af de tre limiterede ordrer om køb af aktier i henholdsvis NTR Holding B, GPV Industri B og Vestas Wind Systems blev indgået aftale om, at to af ordrene skulle gennemføres som gennemsnitskurshandler.

Ankenævnet finder det tilstrækkelig sandsynliggjort, at ordren om aktiekøbet i Vestas Wind Systems kunne have været gennemført til den limiterede kurs, herunder P's tillæg på 0,5 procentpoint, såfremt ordren var blevet søgt gennemført som en børshandel den 11. marts 2003. Det bemærkes herved, at P findes at være nærmest til at bære risikoen for den usikkerhed, der er forbundet hermed.

Ankenævnet finder derfor, at P bør stille K, som ordren om køb af 500 stk. aktier i Vestas Wind Systems den 11. marts 2003 var blevet gennemført ved en børshandel til kurs 33.”

o – o – o

Kendelse afsagt den 11. maj 2004 i sag nr.
458/2003 (Gebyr ved fremsendelse af rykkerskrivelse omfattende flere lån.)

Klageren K havde to lån hos pengeinstituttet P.

Den 6. februar 2001 fremsendte P en rykkerskrivelse til K, hvorefter P rykkede for ydelsen på hvert af de to lån. P beregnede sig et rykkergebyr på 300 kr. for hvert af lånene.

Den 23. september 2003 fremsendte P på ny rykkerskrivelse til K, hvorefter P ligeledes rykkede for ydelsen på de to lån. P beregnede sig et rykkergebyr på 100 kr. for hvert af lånene.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at refundere ulovligt opkrævede rykkergebyr.

Under sagens forberedelse godtgjorde P K 400 kr. af de i februar 2001 opkrævede gebyrer. P nedlagde i øvrigt påstand om frifindelse.

Med stemmerne 3-2 tog Ankenævnet P's påstand til følge.

Ankenævnets bemærkninger var følgende:

”Efter at P har godtgjort K 400 kr. af det beløb på i alt 600 kr., som blev opkrævet i forbindelse med rykkerskrivelsen den 6. februar 2001, angår sagen alene, om P er berettiget til i samme skrivelse at opkræve rykkergebyr for hvert lån, der er i restance. Det bemærkes herved, at et rykkergebyr på 100 kr. også forud for ikrafttrædelsen af rentelovens § 9 b – da § 9 a – den 1. juli 2001 var i overensstemmelse med Ankenævnets praksis.

Et rykkergebyr skal dække de omkostninger, som er forbundet med kreditors gennemførelse af rykkerproceduren, herunder udgifter til udvikling og kørsel af maskinelle programmer, arbejdstid ved manuel behandling, papir, kuverter og porto.”

Tre medlemmer udtalte herefter:

”Det er tvivlsomt, om der samlet set er nogen besparelse ved at samle flere rykkere vedrørende forskellige fordringer (gældsforhold) i én rykkerskrivelse, og en eventuel besparelse er i hvert fald meget beskednen. Hertil kommer, at en ordning, som på-

lægger pengeinstitutter og andre kreditorer dette, vil give anledning til afgrænsningsproblemer og vil være vanskelig at administrere og håndhæve. Vi finder, at rentelovens § 9 b, stk. 1 og 2 (tidligere § 9 a, stk. 1 og 2) på denne baggrund må forstås således, at der i tilfælde, hvor en rykkerskrivelse omfatter flere fordringer, som er i restance, kan kræves et rykkergebyr på højst 100 kr. for hver fordring. De foran citerede bemærkninger til stk. 1 kan efter vores opfattelse ikke begrunde et andet resultat. Det bemærkes, at det anførte alene sigter til tilfælde, hvor skyldneren er i restance vedrørende flere forskellige gældsforhold, eksempelvis flere forskellige lån. Der sigtes derimod ikke til tilfælde, hvor skyldneren vedrørende samme gældsforhold er i restance med flere ydelser.

Med samme begrundelse finder vi, at kreditor også forud for ikrafttrædelsen af rentelovens § 9 b (§ 9 a) var berettiget til i én rykkerskrivelse at kræve rykkergebyr for hver fordring, som var i restance. Vi stemmer herefter for ikke at tage klagen til følge."

To medlemmer udtalte:

"P er berettiget til at opkræve et rykkergebyr på højst 100 kr. pr. rykkerskrivelse – jf. rentelovens § 9 b (9 a). Desuagtet, at der i de pågældende rykkerskrivelser er rykket for flere fordringer i restance, kan der kun opkræves et rykkergebyr pr. rykkerskrivelse.

Vi lægger endvidere vægt på ordlyden i bemærkningerne til rentelovens § 9 b, stk. 1 (tidligere § 9 a, stk. 1), hvori det fremføres, at den erhvervsdrivende skal tilrettelægge sin rykkerprocedure bl.a. således, at flere forfaldne fordringer samles i samme rykkerskrivelse for på den måde at forhindre, at skyldneren bliver pålagt unødige udgifter. Såfremt denne bemærkning skal give mening, kan vi kun læse den således, at den erhvervsdrivende alene er berettiget til at opkræve et rykkergebyr pr. rykkerskrivelse. Vi stemmer derfor for, at P skal tilbageføre yderligere 100 kr. vedrørende rykkerskrivelsen af 6. februar 2001 samt 100 kr. vedrørende rykkerskrivelsen af 23. september 2003."

o – o – o

Kendelse afsagt den 28. april 2004 i sag nr. 19/2004 (Opgørelse af ejerpantebrev, spørgsmål om panteretten opskrevet med indtil fem års rente)

Den 15. januar 1999 ydede pengeinstituttet P klagerens K's daværende ægtefælle M et lån på 1.040.320 kr. samt en kassekredit på 100.000 kr. Lånets afvikling skulle aftales senest 1. april 2000.

K håndpantssatte et samtidig oprettet ejerpantebrev på 1.000.000 kr., hvoraf fremgik, at panteretten blev forøget gradvist med op til fem års rente af ejerpantebrevets på-

lydende. Spørgsmålet om opskrivning af ejerpantebrevet fremgik ikke af håndpant-sætningserklæringen.

Ved aftaler mellem M og P tiltrådt af K blev tidspunktet for indgåelse af afviklingsaftale vedrørende M's lån udskudt til marts 2003. På dette tidspunkt aftalte M og P en afvikling af lånet med 25.000 kr. halvårligt, første gang den 30. juni 2003. Lånets restgæld var da 994.320 kr. K tiltrådte aftalen.

Den 11. april 2003 opsigde P M's lån og kassekredit til fuld indfrielse med krav om betaling inden tre måneder.

Ved skrivelse af 25. juli 2003 til K opsigde P ejerpantebrevet til fuld indfrielse. P anmodede om betaling af 1.000.000 kr. med tillæg af rente 10 % over Nationalbankens diskonto fra 15. januar 1999. Beløbet var ikke nærmere opgjort. Af skrivelsen fremgik, at M's engagement var opsiget men ikke indfriet. Størrelsen af M's engagement var ikke anført.

K rettede herefter henvendelse til advokat.

Den 14. november 2003 indfrie K under protest P's krav med betaling af 1.174.209,94 kr. Som følge af at K havde indfriet engagementet under protest, tilbageholdt P ejerpantebrevet, indtil K's betaling kunne anses for endelig.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at godtgøre "meromkostninger herunder renter og advokatbistand" samt udlevere ejerpantebrevet. Endvidere skulle P anerkende, at kassekreditten på 100.000 kr. ikke var sikret ved ejerpantebrevet.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Af håndpant-sætningserklæringen underskrevet af K den 15. januar 1999 fremgår, at K håndpant-satte ejerpantebrevet på 1 mio. kr. til sikkerhed for M's forpligtelser over for P vedrørende lånet på 1.040.320 kr. samt kassekreditten på 100.000 kr. K anerkender sikkerhedsstillelsen for så vidt angår M's lån, men bestrider, at hun særskilt var gjort opmærksom på, at ejerpantebrevet også blev stillet til sikkerhed for kassekreditten.

Af ejerpantebrevet underskrevet af K samtidig med håndpant-sætningserklæringen fremgår tydeligt, at panteretten forøges gradvist med op til fem års renter af ejerpantebrevets pålydende på 1 mio. kr.

I hvert fald i en situation, hvor håndpant-sætningserklæringen er afgivet samtidig med udstedelse af et ejerpantebrev med tydelig angivelse af, at pantebrevet gradvist blev opskrevet med indtil fem års renter, findes K ikke at kunne påberåbe sig ukendskab til håndpant-sætningens omfang, uagtet at angivelsen af, at ejerpantebrevet gradvist blev opskrevet, ikke er gentaget i håndpant-sætningserklæringen. K findes endvidere allere-

de ud fra håndpantsettningserklæringens angivelse af, at der stilledes sikkerhed for både konto -045 og konto -729 ikke at kunne påberåbe sig ukendskab til, at pantsættningen også omfattede kassekredit, konto -729. Denne del af klagen tages derfor ikke til følge.

P burde allerede i skrivelsen af 25. juli 2003 have oplyst størrelsen af den gæld, som pantet tjente til sikkerhed for i en situation, hvor det beløb, som pantet aktuelt kunne opgøres til, (væsentligt) oversteg gælden. Det findes imidlertid ikke godtgjort, at dette har haft økonomisk betydning for den faktiske indfrielse.

Efter at K den 14. november 2003 havde fremsendt det krævede beløb på 1.175.201,67 kr. til indfrielse af M's engagement, burde ejerpantebrevet straks have været udleveret. Forbeholdet om tilbagesøgning (indfrielse under protest) gør ingen forskel.

P skal derfor nu udlevere ejerpantebrevet. Ankenævnet har ikke herved taget stilling til et eventuelt erstatningskrav som følge af, at ejerpantebrevet uberettiget har været tilbageholdt siden kort efter 14. november 2003.

I øvrigt tages K's påstand om erstatning for meromkostninger, herunder renter og advokatbistand ikke til følge."

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 28. april 2004 i sag nr.
42/2004 (Indlån, spørgsmål om ophævelse af anfordringskonto var berettiget)

Klageren K oprettede i december 2001 en lønkonto hos pengeinstituttet P.

K anvendte kontoen til indsætning af beløb, som K efterfølgende hævede. I perioden januar - oktober 2003 foretog K fire indbetalinger og seks hævnninger i størrelsesordenen 100 kr. - 3.000 kr. Den 24. oktober 2003 var kontoens saldo 9,20 kr.

Den 27. januar 2004 ophævede P kontoen og fremsendte indeståendet til K ved check.

K indbragte sagen for Ankenævnet blandt andet med påstand om, at K beholdt kontoen hos P, samt at der blev etableret Visa og check til kontoen.

P nedlagde påstand om principalt afvisning, subsidiært frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Indledningsvis bemærkes, at P var berettiget til at afslå at udstede VisaDankort og checks til kontoen, og at der ikke er grundlag for at kritisere, at P ikke ønskede at indgå i en nærmere drøftelse om eventuelle fremtidige aktiekøb.

Ophævelsen af K's konto var begrundet i K's manglende benyttelse af denne og indeståendets beskedne størrelse. Der var ikke tale om misligholdelse af kundeforholdet. Ankenævnet finder derfor ikke, at P uden forudgående varsel var berettiget til at ophæve kontoforholdet. Efter omstændighederne herunder navnlig det forhold, at kontoen ikke blev anvendt af K, finder Ankenævnet imidlertid ikke grundlag for at pålægge P at retablere kontoen. Der er heller ikke grundlag for at fastslå, at K som følge af ophævelsen er blevet påført udgifter, som P er erstatningsansvarlig for.

Det bemærkes, at P må anses for forpligtet til efter anmodning fra K at oprette en ny lønkonto, såfremt K har behov for en konto for at kunne modtage løn, pension eller lignende ydelser, jf. bekendtgørelse nr. 604 af 26. juni 2003 om god skik for finansielle virksomheder § 12."

o – o – o

Kendelse afsagt den 3. juni 2004 i sag nr.
67/2004/ (Spørgsmål om tilbagekaldelse af fuldmagt til konto)

Klageren K havde i november 2003 givet sin daværende ægtefælle H fuldmagt til sin konto i pengeinstituttet P således, at H også kunne disponere via P's netbank. Af fuldmagten fremgik, at denne var gyldig, indtil P havde modtaget udtrykkelig skriftlig tilbagekaldelse.

Den 18. december 2003 kontaktede K telefonisk P. K anførte, at tidspunktet for henvendelsen var kl. 12.12, og at han over for P's medarbejder L tilbagekaldte fuldmagten til H, idet L lovede at annullere fuldmagten øjeblikkelig men således, at K snarest skulle bekræfte tilbagekaldelsen ved en telefaxmeddelelse. Ifølge P oplyste K ved henvendelsen, at han ville tilbagekalde H's fuldmagt, hvorefter L anmodede K om at sende en telefax, hvori K skriftligt tilbagekaldte fuldmagten.

Samme dag kl. 12.15 overførte H via netbank 25.000 kr. fra K's konto til sin egen konto hos P. Samme dag kl. 12.24 modtog P via telefax K's skriftlige tilbagekaldelse af H's fuldmagt.

P afviste efterfølgende at tilbageføre beløbet på 25.000 kr. til K's konto.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle betale 25.000 kr.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Det må lægges til grund, at K den 18. december 2003 kl. 12.12 telefonisk rettede henvendelse til P's medarbejder L og anmodede denne om øjeblikkeligt at annullere fuldmagten for K's daværende ægtefælle H til at disponere over K's konto -929. Ankenævnet finder, at L straks burde have efterkommet denne anmodning og ikke burde have afventet modtagelsen af K's skriftlige tilbagekaldelse af fuldmagten. Dette gælder, selv om det i fuldmagtserklæringerne er anført, at fuldmagten er gyldig, indtil indklagede modtager en skriftlig tilbagekaldelse. Denne bestemmelse bør ikke kunne påberåbes af indklagede i den foreliggende situation, hvor det måtte stå klart for L, at der var behov for en hurtig reaktion, og hvor registrering af tilbagekaldelsen på grundlag af K's telefoniske henvendelse kunne ske uden risiko for indklagede."

Tre medlemmer udtalte herefter:

"Det må lægges til grund, at L kunne have registreret tilbagekaldelsen af fuldmagten så hurtigt, at H ikke kunne have foretaget overførslen af beløbet på 25.000 kr. samme dag kl. 12.15. Vi finder herefter, at indklagede som konsekvens af den begåede fejl bør indsætte 25.000 kr. på K's konto med valør den 18. december 2003.

Vi har ikke taget stilling til, om indklagede herefter kan gøre et berigelseskrav gældende mod H og/eller K."

To medlemmer udtalte:

"Vi finder, at K kun kan få medhold i sin påstand i det omfang, han har lidt tab som følge af H's hævnning af beløbet på 25.000 kr. En stillingtagen hertil ville forudsætte en bevisførelse, som ikke kan ske for Ankenævnet, men i givet fald må finde sted for domstolene. Vi stemmer derfor for at afvise sagen i medfør af vedtægternes § 7, stk. 1."

o – o – o

Kendelse afsagt den 9. juli 2004 i sag nr.

88/2004 (Kaution oprindelig for yderligere trækingsret på kassekredit, senere ændret til at vedrøre hele kassekreditten)

Klageren K underskrev den 9. maj 2000 en særskilt kautionserklæring, hvorefter K kautionerede til sikkerhed for en forhøjelse på 70.000 kr. af en kassekredit, som pengeinstituttet P havde ydet K's svigerdatter D. Forhøjelsen var midlertidig og gældende til 1. november 2000. Saldoen på kassekreditten var ca. 506.000 kr.

Den 4. oktober 2000 underskrev K ny kautionserklæring, hvorefter K fortsat kautionerede, idet forhøjelsen på 70.000 kr. nu var gældende til 1. november 2001.

I december 2001 rettede P henvendelse til K med forespørgsel om forlængelse af kautionen frem til 1. januar 2004. K underskrev herefter den 21. december 2001 ny kautionserklæring, hvorefter K kautionerede med 70.000 kr., men nu for hele kassekreditte. Saldoen på kassekreditte var ca. 605.000 kr.

I december 2002 blev ca. 455.000 kr. af trække på kassekreditte overført til et lån.

I februar 2003 opsigte P engagementet med D. Kassekreditte saldo var da 241.000 kr.

P anmodede i marts 2003 K om at indfri kautionsforpligtelsen, hvilket K protesterede imod.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle anerkende, at P ikke kunne gøre krav gældende i henhold til de afgivne kautionserklæringer.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog K's påstand til følge med disse bemærkninger:

"K påtog sig ved kautionserklæringen underskrevet den 9. maj 2002 at kautionere for en forhøjelse af trækningsretten på sin svigerdatter D's kassekredit hos P. Forhøjelsen af kreditte var gældende til 1. november 2000. Inden da underskrev K den 4. oktober 2000 en ny kautionserklæring om forlængelse af forhøjelsen på 70.000 kr., som herefter var gældende til den 1. november 2001.

Ved skrivelse af 19. december 2001 rettede P henvendelse til K vedrørende kautionsforpligtelsen, som P angav vedrørte "trække på [debitors] driftskredit", idet det samtidig anførtes, at K's kautionstilsvare var begrænset til 70.000 kr.

Ankenævnet bemærker, at P's beskrivelse i skrivelsen af 19. december 2001 af K's forpligtelse var upræcis, idet K's kaution angik den i maj 2000 etablerede – midlertidige – forhøjelse af kassekreditte trækningsret på 70.000 kr. og således ikke var en kaution for hele kassekreditte. Ved sin anmodning til K om dennes fortsatte kaution undlod P at gøre opmærksom på, at den kautionserklæring, som man oplyste ville blive fremsendt til K's pengeinstitut til underskrift, adskilte sig fra kautionserklæringerne fra maj 2000 og oktober 2000, idet kautionen nu blev ændret således, at den vedrørte den til enhver tid værende restgæld på kassekreditte mod tidligere alene forhøjelsen på 70.000 kr.

Under disse omstændigheder finder Ankenævnet, at K ikke er bundet af kautionserklæringen af 21. december 2001.

Da kassekreditte saldo i marts 2003, hvor P afkrævede K kautionen, var nedbragt til under saldoen på tidspunktet for K's oprindelige kautionserklæring fra maj 2000, kan P ikke gøre denne kautionsforpligtelse gældende over for K. Herved bemærkes, at K's kaution alene angik kassekreditte forhøjede trækningsret på 70.000 kr. og

ikke andre af debtors forpligtelser over for P og således ikke det ifølge P oplyste senere etablerede omlægningslån.”

0 – 0 – 0

Kendelse afsagt den 26. august 2004 i sag nr. 96/2004 (Tilsidesættelse af modregning over for gavemodtager i forbindelse med udbetaling af gave fra gavegivers konto.)

I januar 2004 underskrev klageren K's mor A et dokument, hvorefter A gav sine tre børn herunder K 50.000 kr. hver. Af dokumentet fremgår, at beløbet kunne "afhentes" i pengeinstituttet P efter den 26. januar 2004.

Den 26. januar 2004 oprettede P en konto i K's navn, hvortil der blev overført 50.000 kr. fra A's konto. Umiddelbart efter foretog P modregning i kontoen, således at de 50.000 kr. blev overført til afskrivning på P's tilgodehavende hos K, hos hvem P havde et krav i størrelsesordenen 368.000 kr. P orienterede K om modregningen.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at udbetale gaven på 50.000 kr.

P nedlagde påstand om principalt afvisning med henvisning til, at A i 2002 havde fået stillet diagnosen demens, hvorfor en afgørelse af sagen forudsatte en bevisførelse, som ikke kunne finde sted for Ankenævnet. Subsidiært nedlagde P påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog K's påstand til følge med disse bemærkninger:

"K har nedlagt påstand om udbetaling af gavebeløbet til sig. Ankenævnet tager derfor alene stilling til P's modregning i forbindelse med udbetalingen af gavebeløbet. Da spørgsmålet om en eventuel tilsidesættelse af gavedispositionen som ugyldig er uden betydning for afgørelsen af modregningsspørgsmålet, er der ikke grundlag for at afvise klagen på grund af de bevismæssige vanskeligheder, der er forbundet hermed. P's afvisningspåstand tages derfor ikke til følge.

Ifølge dokumentet af 11. januar 2004 skulle P efter anmodning fra A videreeksperdere en gave på 50.000 kr. til K. Pengene kunne afhentes efter den 26. januar 2004. Der henvistes til aftale med navngiven medarbejder hos P. Under disse af A klart angivne forudsætninger for, hvad der må betegnes som en kasseekspedition, finder Ankenævnet ikke, at P har været berettiget til på eget initiativ at oprette en ny anfordringskonto i K's navn og indsætte gavebeløbet herpå og foretage modregning."

Kendelse afsagt den 26. august 2004 i sag nr. 130/2004 (Kurssikring af obligationslån forinden lånetilbud forelå i en situation, hvor obligationskursen steg til over pari)

Klagerne K indgik den 1. maj 2003 kurskontrakt med pengeinstituttet P i forbindelse med K's ønske om at omlægge et eksisterende realkreditlån til et 20-årigt 5 % obligationslån på 1.375.000 kr. Af kurskontrakten, der var indgået forinden endeligt lånetilbud forelå fra Totalkredit, fremgik, at afvikling skulle ske den 30. maj 2003 til kurs 98,85. Det fremgik yderligere, at hvis Totalkredit ikke kunne yde det forudsatte lån, var K forpligtet til at søge tilbuddet i en anden kreditforening. Kunne det forudsatte lån hverken tilbydes af Totalkredit eller andre realkreditinstitutter "bliver denne aftale annulleret uden at parterne har noget krav på hinanden".

Forinden endeligt lånetilbud kunne udstedes, skulle K's ejendom besigtiges, hvilket skete den 6. maj 2003. Efterfølgende steg obligationskursen på de omhandlede obligationer til over kurs pari, hvorfor hverken Totalkredit eller andre realkreditinstitutter kunne tilbyde et 20-årigt 5 % obligationslån, men alene et 20-årigt 4 % obligationslån.

K ønskede fortsat at foretage en omprioritering og indgik den 27. maj 2003 ny aftale om kurskontrakt med P. K underskrev tilsvarende aftale som etableret 1. maj 2003 alene med den ændring, at aftalen nu vedrørte 1.463.000 kr. 4 % obligationer årgang 2025 med afvikling 16. juni 2003 til kurs 92,90.

Efter at omprioriteringen var gennemført, rettede K henvendelse til P, da K fandt, at afviklingskursen på 92,90 i kurskontrakten af 27. maj 2003 var for lav set i forhold til markedskursen denne dag. P tilbød en compensation på 6.739 kr., som var forskellen mellem den akkumulerede nettoydelse i de første 10 år på det hjemtagne lån sammenholdt med den tilsvarende ydelse for det ikke effektuerede lån. I de sidste 10 år af løbetiden var 4 % lånets ydelse mindre end ydelsen på 5 % lånet.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at betale 36.575 kr. med tillæg af sædvanlig procesrente.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Indgåelsen af aftalen af 1. maj 2003 mellem K og P skete på et tidspunkt, hvor Totalkredit ikke havde udstedt et lånetilbud på et 20-årigt 5 % obligationslån på 1.375.000 kr., men hvor parterne forventede, at Totalkredit ville tilbyde et sådan lån. Af aftalen fremgår, at hvis det forudsatte lån hverken kunne tilbydes af Totalkredit eller noget andet realkreditinstitut "bliver denne aftale annulleret uden at parterne har noget krav på hinanden".

Da hverken Totalkredit eller noget andet realkreditinstitut kunne tilbyde et 20-årigt 5 % obligationslån, finder Ankenævnet, at K herefter ikke var bundet af aftalen af 1. maj 2003. Det forhold, at P muligt lider tab som følge af, at P ikke ville modtage de forudsatte obligationer i henhold til aftalen, kan ikke føre til et andet resultat, idet P findes nærmest til under de foreliggende omstændigheder at bære risikoen herfor.

Mod K's benægtelse kan det ikke anses for godtgjort, at det ved indgåelsen af kurskontrakten den 27. maj 2003 nøje blev aftalt, at der skulle tages udgangspunkt i kursen for 4 % obligationerne den 1. maj og med samme fradrag i forhold til dagskursen som i den tidligere kurskontrakt. Herved bemærkes, at en sådan aftale formentlig kunne tilsidesættes efter aftalelovens § 36, jf. § 38c, idet aftalen af 1. maj som foran anført måtte anses for bortfaldet.

Ankenævnet finder herefter, at P bør betale K en erstatning svarende til forskellen mellem kurs 92,90 og den kurs, hvortil K den 27. maj 2003 i forhold til dagskursen ville have kunnet indgå kurskontrakt med P med afvikling 16. juni 2003."

o – o – o

Kendelse afsagt den 22. december 2004 i sag nr. 178/2004 (Kassekreditkontrakts angivelse af rentesats uoverensstemmende med aktuel rentesats på underskriftstidspunkt, modregning i andelskapital)

Klageren K fik primo oktober måned 2001 bevilget en kredit på 100.000 kr. af andelskassen P. K underskrev den 9. oktober 2001 kassekreditaftalen, der var udskrevet den 2. s.m. Af aftalen fremgik, at renten var variabel p.t. 12 % p.a., mens overtræksprovision og bevilget overtræksprovision p.t. var henholdsvis 5 % og 2 %.

P havde den 5. oktober 2001 generelt forhøjet rentesatsen for overtræk fra 5 % til 6,5 % og for bevilget overtræk fra 2 % til 4 %, mens kassekreditrentesatsen pr. 8. oktober 2001 var blevet ændret fra 12 % til 12,5 %. Ændringerne fremgik af et kontoudskrift for kassekreditte fremsendt til K den 31. oktober 2001.

Af P's vedtægter fremgik bl.a., at den enkelte andelshavers andelskapital ikke kunne pantsættes eller gøres til genstand for retsforfølgelse.

I april 2004 opsigte P engagementet med K. I denne forbindelse modregne P den af K indbetalte andelskapital på 10.000 kr. K fremsatte indsigelser mod P's opgørelse af engagementet herunder P's modregning.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at yde en renterefusion vedrørende kassekreditte samt betale et rentetab, som modsvarede "en for andelshaver fordelagtig inddragelse af andelskapitalen".

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"En endelig aftale vedrørende kreditten på 100.000 kr. kan først anses for indgået ved K's underskrivelse af aftaledokumentet den 9. oktober 2001 i P's afdeling. Ankenævnet finder derfor, at det følger af såvel almindelige aftaleretlige principper som af kreditaftalelovens § 10, at P er bundet af de i aftalen angivne rentesatser, selv om P's generelle rentesatser forinden var blevet forhøjet. Der skal derfor ved forrentningen af K's kassekredit tages udgangspunkt i en almindelig rente på 12 % p.a., en provision på 5 % p.a. for ubevilget overtræk og en provision på 2 % p.a. for bevilget overtræk, således at disse satser reguleres i overensstemmelse med P's generelle ændringer i tiden efter den 9. oktober 2001. Ankenævnet tager herefter K's påstand til følge, således at P skal foretage en omberegning af rente og provision på kassekreditten og kreditere kontoen det for meget opkrævede.

Ankenævnet finder, at P's modregning i april 2004 i K's andelskapital på 10.000 kr. ikke var i overensstemmelse med § 4, stk. 3 og § 5, stk. 2 og 6, i P's vedtægter. K har imidlertid ikke lidt noget rentetab som følge af modregningen, og hans påstand om godtgørelse af et sådant tab kan derfor ikke tages til følge."

o – o – o

Kendelse afsagt den 23. november 2004 i sag nr.

203/2004 (Spørgsmål om krav om tilbageførsel af betaling via Internettet for et kursus, som på grund af betalingsmodtagers konkurs ikke blev afholdt)

Klageren K og dennes samlever tilmeldte sig den 23. maj 2004 via Internettet et aftenskolekursus til afholdelse senere på året. Betalingen på i alt 4.090 kr. blev betalt med K's dankort, der var tilknyttet K's konto hos pengeinstituttet P.

Den 1. juni 2004 anmeldte aftenskolen betalingsstandsning og blev den 23. samme måned erklæret konkurs. K anmodede P om tilbageførsel af beløbet på 4.090 kr., som den 25. maj 2004 var blevet hævet på K's konto hos P. P afviste at dække kravet.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilbageføre betalingerne på i alt 4.090 kr., idet K henviste til Forbrugerombudsmandens retningslinier af 16. december 1996 vedrørende fjernsalg mv. i betalingssystemer med betalingskort.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog P's påstand til følge med disse bemærkninger:

"Af Forbrugerombudsmandens retningslinier fremgår, at formålet med retningslinierne først og fremmest er at sikre kortindehaver mod misbrug som følge af muligheden for at gennemføre betalingstransaktioner uden en aflæsning af betalingskortet, ligesom retningslinierne har til formål at regulere de situationer, hvor gennemførelsen af en betalingstransaktion i praksis stiller kortindehaveren ringere end den forbruger, der betaler pr. efterkrav eller ved brug af et indbetalingskort, der følger med den leverede ydelse.

I den konkrete sag er der ikke tale om misbrug, og K er ikke ringere stillet ved den 25. maj 2004 at have foretaget betalingen for aftenskolen via dankortet. Der er derfor ikke grundlag for at tage klagen til følge.

Det forhold, at K på grund af tidspunktet for aftenskolens betalingsstandsning muligvis kunne have undgået tabet, såfremt han havde anvendt en betalingsmåde, der indebar en længere ekspeditionstid, kan ikke medføre et andet resultat."

o – o – o

Kendelse afsagt den 19. oktober 2004 i sag nr.
209/2004 (Opgørelse af gæld på kassekredit overgivet til inkasso.)

Pengeinstituttet P ydede på et ikke nærmere angivet tidspunkt en kunde A en kredit med et maksimum på 8.500 kr. I midten af 1987 overgik kreditten til inkasso.

A døde i juni 2004, hvorefter P anmeldte sit krav i boet.

Under sagen blev fremlagt kontoudskrift for kreditten for perioden 31. marts – 30. juni 1987. Heraf fremgik, at der den 30. juni 1987 var blevet tilskrevet rente med 463,93 kr., hvorefter kontoens saldo var 12.479,75 kr. Rentesatsen på kreditten var da 15,5 % p.a.

Det fremgik videre, at kravet i september 1987 var blevet opgjort i fogedretten til i alt 14.566,19 kr. Den fremlagte kontoudskrift var med datering den 2. december 1987 påført 1.200 kr. i udgifter til advokatombudsninger, hvorefter fordringer i alt var på 13.679,75 kr.

P anmeldte i A's dødsbo 13.679,75 kr. med tillæg af 5 års rente 8.579,85 kr., eller i alt 22.259,60 kr.

A's dødsbo indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at frafalde eller nedsætte kravet.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

"Indledningsvis bemærkes, at det af P krævede rentebeløb på 8.579,85 kr. svarer til 5 års rente med en rentesats på 13,75 % p.a. af 12.479,75 kr., og at P således i overensstemmelse med gældende praksis ikke har beregnet sig renter af advokat-omkostningerne på 1.200 kr.

Efter det foreliggende finder Ankenævnet det godtgjort, at P's tilgodehavende i henhold til superløn kreditten ikke blev indfriet af A før dennes død den 27. juni 2004.

Hovedstolen ifølge kreditten er omfattet af den 20-årige forældelse efter Danske Lovs 5-14-4, mens renter af gælden er omfattet af 5-årige forældelse efter forældelsesloven af 1908. Af den fremlagte kontoudskrift, der vedrører perioden 31. marts – 30. juni 1987 fremgår, at der den 30. juni 1987 blev tilskrevet renter med 463,93 kr., som ikke efterfølgende blev inddækket ved indbetalinger på kontoen. Der er derfor tale om ubetalte renter, som nu er forældede. Kravet kan derfor højst opgøres til 12.015,82 kr. ekskl. advokatomkostninger.

Det må anses for uafklaret, om en opgørelse af gælden til dette beløb indeholder yderligere renter, der nu er forældede. Ankenævnet finder, at P må bære risikoen for, at det ikke nu er muligt at fastslå, om dette er tilfældet, og at konsekvensen heraf bør være, at kravet nedsættes til en hovedstol svarende til kredittens maksimum på 8.500 kr. med tillæg af 5 års renter og med tillæg af advokatomkostningerne på 1.200 kr., som ikke kan kræves forrentet.

Ankenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte den anvendte rentesats på 13,75 % p.a., som efter det oplyste svarer til P's gældende rentesats for kreditter af den pågældende art."

o – o – o

Kendelse afsagt den 9. december 2004 i sag nr.
223/2004 (Renteforhøjelse i forbindelse med låneforhøjelse tilsidesat.)

I forbindelse med at klageren K ultimo 2002 overflyttede sit engagement til pengeinstituttet P, ydede P et lån til K med en hovedstol på 87.244,90 kr. til en variabel rente på p.t. 10 % p.a.

Lånet blev i maj 2003 forhøjet med 20.000 kr. til 99.915,96 kr. Renten var variabel, p.t. 9,75 % p.a. Lånet blev forhøjet igen i juli måned 2003 med knap 16.000 kr. til 112.938,18 kr., idet renten var variabel, p.t. 9,5 % p.a.

I september 2003 blev lånet på ny forhøjet. Forhøjelsen var på 10.800 kr., hvorefter lånets hovedstol var 118.738,18 kr. Lånets rente udgjorde i henhold til gælds brevet p.t. 13,5 % p.a. Omkostninger ved låneforhøjelsen udgjorde i alt 800 kr. Lånets ydelse blev samtidig forhøjet fra 2.500 kr. til 3.500 kr. månedligt

P anførte vedrørende den seneste låneforhøjelse, at man fandt, at K's økonomiske situation var ændret væsentligt i forhold til den situation, der var gældende, da den oprindelige variable rente på 10 % var blevet fastsat, hvorfor man alene kunne tilbyde forhøjelsen mod, at renten blev forhøjet til en variabel rentesats på 13,5 % p.a. Ifølge P rettede K efter at have modtaget lånetilbuddet henvendelse med anmodning om en forklaring på renteændringen, hvilket herefter blev givet. K anførte, at hun efter modtagelsen af lånetilbuddet havde henvendt sig og underskrevet lånedokumenterne, i hvilken forbindelse renten ikke blev nævnt.

Efterfølgende gjorde K indsigelse mod renteforhøjelsen.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilpligtes at frafalde renteforhøjelsen på lånet og refundere en del af omkostningerne i forbindelse med låneforhøjelserne.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

Tre medlemmer udtalte:

"Renteforhøjelsen på 4 procentpoint i forbindelse med låneforhøjelsen på 10.800 kr. i september 2003 indebar en betydelig forøgelse af låneomkostningerne på det samlede lån på 118.738,18 kr. efter forhøjelsen. Vi finder derfor, at det påhvilede P tydeligt at gøre opmærksom herpå i forbindelse med K's underskrift på lånedokumentet vedrørende forhøjelsen.

Mod K's benægtelse finder vi det ikke godtgjort, at P på tilstrækkelig tydelig måde informerede om de omkostningsmæssige konsekvenser af den relativt beskedne forhøjelse af låneengagementet. Navnlig under hensyn til, at P to gange tidligere samme år havde bevilget K forhøjelser af lånet uden at foretage en renteregulering, finder vi det undskyldeligt, at K ikke selv var opmærksom herpå.

P var berettiget til at gøre bevillingen af forhøjelsen betinget af en højere rentesats for hele lånet. Det er uvist, om K ville have underskrevet gælds brevet af 19. september 2003, såfremt hun havde været tilstrækkeligt informeret om de omkostningsmæssige konsekvenser. Vi finder derfor, at P bør frafalde renteforhøjelsen, stiftelsesomkostningerne og ydelsesreguleringen i gælds brevet af 19. september 2003, såfremt K inden 4 uger efter afsigelsen af kendelsen ekstraordinært indbetaler 10.000 kr. til nedbringelse af lånet."

To medlemmer udtalte:

"Det fremgår tydeligt af gælds brevet om forhøjelsen af lånet, som K underskrev den 19. september 2003, at rentesatsen er variabel 13,5 % p.a.

Rentesatsen er ikke urimeligt høj, og vi finder ikke godtgjort omstændigheder i forbindelse med aftalens indgåelse, der kan medføre, at P er forpligtet til at nedsætte renten.”

Samtlige medlemmer udtalte:

”Der er ikke grundlag for at tilsidesætte P’s beregning af ekspeditionsgebyr og stiftelsesprovision i forbindelse med de øvrige forhøjelser af lånet.”

o – o – o

Kendelse afsagt den 23. december 2004 i sag nr.
229/2004 (Rente nedsat på lån ydet af finansieringsselskab)

Klageren K fik i 1986 bevilget en kredit med et kreditbeløb på 2.000 kr. hos finansieringsselskabet F1. Af kontobestemmelserne fremgik, at den månedlige rente var 2,19 % eller 26,28 % i årlig nominel rente.

I august 1987 blev der etableret et frivilligt forlig vedrørende K’s gæld til F1 med en hovedstol på 2.182,13 kr. med tillæg af omkostninger på 390 kr. Hovedstolen på 2.182,13 kr. skulle forrentes med en månedlig rente på 2,58 %, og gælden afvikles med 150 kr. månedligt.

Frem til 1. september 1988 betalte K syv ydelser à 150 kr. I juni 1996 betalte K 1.050 kr. F1’s krav blev efterfølgende overdraget til et andet finansieringsselskab, F2, der var ejet af et pengeinstitut.

F2 rettede i juli 2003 henvendelse til K om gældens afvikling; gælden blev opgjort til 5.692,09 kr.

Af en oversigt udarbejdet af F2 over gældens afvikling fremgik, at af indbetalingerne på 1.050 kr. frem til 1. september 1988 blev 844,50 kr. anvendt til afskrivning på renter og 205,50 kr. til afskrivning på omkostningsbeløbet på 390 kr. Indbetalingen i juni 1996 var blevet anvendt til afskrivning på renter, som ikke da var forældede.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at K ønskede at ”slippe for at betale disse renter”.

F2 nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnets afgørelse var således:

”F2’s fordring mod K i henhold til forliget fra august 1987 er undergivet den 20-årige forældelse efter Danske Lovs 5-14-4 og er derfor ikke forældet.

Renter af gælden er omfattet af den 5-årige forældelse efter forældelsesloven af 1908, jf. dennes § 1, stk. 1, nr. 2. Af K's indbetalinger på 1.050 kr. indtil den 1. september 1988 blev 844,50 kr. afskrevet på løbende renter, mens 205,50 kr. blev afskrevet på omkostningsbeløbet på 390 kr. Indbetalingen i 1996 på 1.050 kr. blev afskrevet på renter, som ikke da var forældede. K's samlede indbetalinger på 2.100 kr. har således ikke nedbragt hovedstolen på 2.182,13 kr., som af F2 kan kræves forrentet med rente i 5 år, hvortil kommer restbeløbet på 184,50 kr. af omkostningsbeløbet på 390 kr., som dog ikke kan kræves forrentet.

Sammenholdt med forældelsesreglerne kan den forløbne tid ikke i sig selv begrunde, at kravet skulle være fortabt ved passivitet. Ankenævnet finder endvidere ikke, at F1 eller F2 har bibragt K en berettiget forventning om, at fordringen ikke ville blive gjort gældende. F2 har derfor ikke udvist retsfortabende passivitet.

Den oprindelige månedlige rente på den konto, som F1 bevilgede K, var 2,19 % eller 26,28 % i årlig rente. Ved etableringen af det frivillige forlig i august 1987 blev der aftalt en månedlig rente på 2,58 % svarende til en effektiv rente på 30,96 % årligt, idet F2 har oplyst, at der ikke beregnes rentes rente.

Ankenævnet finder efter dagældende renteniveau, at den i det frivillige forlig i august 1987 ved misligholdelse aftalte rente på 2,58 % p.a. må anses for urimelig høj og passende kan nedsættes til den oprindelige månedlige rente på 2,19 %. Ankenævnet bemærker herved, at det ikke kan anses for sædvanligt, at finansieringsselskaber kræver forhøjet rente ved misligholdelse."

o – o – o

Kendelse afsagt den 9. december 2004 i sag nr.

236/2004 (Modregning i indestående på nyoprettet konto tilsidesat.)

Klageren K blev i januar 1987 dømt til til pengeinstituttet P at betale 5.872,51 kr. med tillæg af rente 18 % p.a. tilligemed sagsomkostninger på 1.200 kr. I februar 1987 blev der under en fagedforretning begæret af P foretaget udlæg i K's ejendom. Efterfølgende betalte K 3 x 200 kr. til P, hvorefter betalingerne ophørte.

I november 1991 rykkede P K for betaling af gælden. P oplyste, at man årligt udsendte en meddelelse om gælden til K. Under sagen blev fremlagt kopi meddelelser ultimo 1997, 2001 og 2003.

Den 30. juli 2004 oprettede K en konto med et tilknyttet hævekort hos P. K indsatte 14.000 kr. på kontoen.

Efter at der den 3. og 5. august 2004 var udbetalt i alt 1.500 kr. fra kontoen, blev kontoen spærret af P.

Den 4. august 2004 fremsendte P med henvisning til en telefonsamtale med K kopi af dommen fra 1987, udlæg og rykkerskrivelser. P opgjorde sit krav til knap 14.000 kr. P anmodede samtidig K om at indbetale gælden, idet P gjorde opmærksom på, at såfremt betaling ikke fandt sted inden den 16. s.m., ville P overgive sagen til inkasso, ligesom K udsatte sig for, at P ville foretage modregning i indeståendet på den nyoprettede konto.

P foretog efterfølgende modregning i indeståendet på K's konto for 12.500 kr.

K indbragte sagen for Ankenævnet med påstand om, at P skulle tilbageføre modregningen.

P nedlagde påstand om frifindelse.

Ankenævnet tog K's påstand til følge med disse bemærkninger:

"Ved åbningen af kontoen i juli 2004 var P efter egne oplysninger bekendt med K's gamle gæld til P. Man afslog derfor at oprette Netbank for ham, hvorimod man ikke tog forbehold om modregning eller gjorde det klart for K, at det på kontoen indbetalte beløb kunne anvendes til dækning af den gamle gæld.

Under disse omstændigheder finder Ankenævnet, at P var uberettiget til at modregne K's gæld i indeståendet på K's konto."

0 – 0 – 0

Vedtægter for Pengeinstitutankenævnet

§ 1

Pengeinstitutankenævnet er oprettet af Bankforeningen, Sparekasseforeningen og Sammenslutningen Danske Andelskasser, og Forbrugerrådet. De tre finansielle organisationer benævnes i disse vedtægter som Finansrådet.

Nævnets kompetencer

§ 2

Stk. 1. Ankenævnet behandler klager over danske pengeinstitutter og deres herværende datterselskaber. Klager over grønlandske og færøske pengeinstitutter er ikke omfattet af Ankenævnets kompetence. Ankenævnet behandler ikke klager over danske pengeinstitutters fællesejede selskaber, som ikke har et direkte kundeforhold. Ankenævnet behandler endvidere klager over danske filialer af udenlandske pengeinstitutter, herunder grønlandske og færøske. (De nævnte institutter og selskaber er i det følgende dækket af ordet "pengeinstitutter").

Stk. 2. Ankenævnet behandler klager vedrørende private kundeforhold. Klager fra erhvervsdrivende kan behandles, såfremt klagen ikke adskiller sig væsentligt fra en klage vedrørende et privat kundeforhold.

Stk. 3. Klager fra erhvervsdrivende falder i øvrigt uden for Ankenævnets kompetence.

§ 3

Stk. 1. En klage kan angå samtlige omstændigheder i retsforholdet mellem parterne, herunder også omstændigheder, der er opstået, inden et egentligt kundeforhold etableres.

Stk. 2. Det er en betingelse for behandling af en klage, at klageren forgæves ved henvendelse har søgt at opnå en tilfredsstillende ordning med pengeinstituttet. Ankenævnet kan indlede behandling af en klagesag, såfremt pengeinstituttet har afvist klagen, eller der ikke forinden 5 uger fra modtagelsen af en klage er opnået forlig med klageren.

§ 4

Stk. 1. Uden for Ankenævnets kompetence falder sager, hvis behandling i henhold til lovgivningen er henlagt til offentlige myndigheder eller andre anke- eller klagenævn.

Stk. 2. Afviser Ankenævnet i medfør af stk. 1 at behandle en klage, skal det oplyse klageren om den relevante myndighed eller det relevante anke- eller klagenævn.

§ 5

Stk. 1. Ankenævnet kan ikke behandle sager, som er afgjort ved endelig dom, gyldig bindende voldgift eller retsforlig eller sager, der kan forventes afgjort i forbindelse med en straffesag. En voldgiftskendelse er kun bindende, såfremt klageren forinden voldgiftssagen er blevet orienteret om muligheden for ankenævnsbehandling.

Stk. 2. Så længe en sag verserer for Ankenævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene eller voldgiftsret om de af klagen omfattede spørgsmål.

§ 6

Er det utvivlsomt, at sagen ikke kan behandles af Ankenævnet i henhold til §§ 2-5, giver sekretariatet klageren meddelelse herom og begrundet over for klageren denne afgørelse. Klageren gøres samtidig opmærksom på, at afgørelsen vil kunne indbringes for Ankenævnet, hvilket sker ved sekretariatets foranstaltning, såfremt klageren fremsætter ønske herom.

§ 7

Stk. 1. Ankenævnet kan afvise sager, som på grund af deres principielle juridiske karakter, usikkerheden om bedømmelsen af de fremkomne faktiske oplysninger eller af andre særlige grunde findes uegnet til behandling i Ankenævnet. Ankenævnets formand er bemyndiget til på nævnets vegne at afvise sager, som er åbenbare grundløse eller som ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet.

Stk. 2. En afvisning i henhold til stk. 1 skal ledsages af oplysning om muligheden for at indbringe sagen for domstolene, om retshjælp, fri proces eller dækning af sagsomkostninger gennem eventuel retshjælpsforsikring.

Sekretariatets opgaver

§ 8

Stk. 1. Klager indgives skriftligt til Ankenævnets sekretariat. Ankenævnet kan foreskrive, at der benyttes en særlig blanket. Sekretariatet har i øvrigt til opgave at besvare skriftlige, telefoniske eller personlige henvendelser til Ankenævnet samt at forberede klagesagerne til Ankenævnet. Sekretariatet drager omsorg for sagens oplysning. Klageren skal i forbindelse med klagens indgivelse til Ankenævnet give samtykke til, at pengeinstituttet uanset tavshedspligt kan afgive oplysninger til Ankenævnet til brug for sagens behandling.

Stk. 2. Efter modtagelsen af klagen sender sekretariatet med anmodning om en udtalelse det pågældende pengeinstituts direktion en genpart af det modtagne materiale med undtagelse af det, som utvivlsomt er direktionen bekendt. Sekretariatet drager i

øvrigt omsorg for, at hver af parterne får kendskab til oplysninger fra modparten, som må anses at have betydning for sagens afgørelse, og til sagkyndige erklæringer eller udtalelser indhentet til brug for ankenævnetsbehandling.

Stk. 3. Hvis pengeinstituttet ikke inden 5 uger efter modtagelsen har fremsendt en udtalelse til Ankenævnet, kan sagen behandles på grundlag af klagerens materiale, medmindre sekretariatet på pengeinstituttets anmodning har forlænget fristen.

Stk. 4. Klageren kan til enhver tid tilbagekalde sin klage. Ankenævnetsbehandling bortfalder ligeledes, hvis pengeinstituttet under sagens behandling opfylder klagerens krav, eller der indgås forlig mellem parterne.

§ 9

Stk. 1. Ankenævnet kan i særlige tilfælde efter en parts anmodning eller af egen drift indkalde parterne til mundtlig forhandling. Såfremt klageren uden oplyst lovligt forfald udebliver fra en sådan forhandling eller undlader at fremkomme med de af Ankenævnet ønskede oplysninger, kan Ankenævnet afvise klagen eller behandle den på det foreliggende grundlag. Hvis pengeinstituttet udebliver eller undlader at fremkomme med de af Ankenævnet ønskede oplysninger, kan sagen ligeledes behandles på det foreliggende grundlag.

Stk. 2. Ankenævnet kan på begæring af en part eller af egen drift indhente sagkyndige erklæringer eller udtalelser.

Information/offentliggørelse

§ 10

Stk. 1. Ankenævnets kendelser skal sendes til sagens parter inden 10 dage efter afgiselsen. Der gives normalt en frist på 4 uger til opfyldelse af kendelsen. Klageren orienteres samtidig om muligheden for at indbringe sagen for domstolene, om retshjælp, fri proces eller dækning af sagsomkostninger gennem eventuel retshjælpsforsikring.

Stk. 2. Ankenævnets kendelser offentliggøres på Internettet og sendes endvidere til Finanstilsynet og Forbrugerstyrelsen – i alle tilfælde uden angivelse af klagers og eventuelle tredjemænds identitet. Ankenævnet kan i forbindelse med en sags afgørelse bestemme, at også pengeinstituttets identitet skal tilbageholdes, såfremt særlige forhold taler herfor. Ved offentliggørelsen angives, såfremt pengeinstituttet har afgivet meddelelse efter § 11, stk. 2. Ankenævnet kan i øvrigt fastsætte nærmere regler for offentliggørelsen.

Stk. 3. Ankenævnet udarbejder en årsberetning, der tilsendes Finanstilsynet og Forbrugerstyrelsen. Ved Ankenævnets omtale af kendelser anonymiseres disse i det i stk. 2 angivne omfang.

Stk. 4. Ankenævnets medlemmer, Forbrugerstyrelsen og sekretariatets medarbejdere har med undtagelse af oplysninger, der er offentligt tilgængelige, tavshedspligt om, hvad der fremkommer under ankenævnsbehandlingen.

§ 11

Stk. 1. Når Ankenævnet har truffet afgørelse i en klagesag, kan sagen af enhver af parterne – af pengeinstituttet dog med den i stk. 2 angivne begrænsning – indbringes for domstolene.

Stk. 2. Et pengeinstitut kan tilslutte sig Ankenævnet med den virkning, at det er bundet af Ankenævnets kendelser, medmindre det inden 4 uger efter Ankenævnets afsendelse af den enkelte kendelse skriftligt meddeler Ankenævnet, at det ikke ønsker at være bundet af kendelsen.

Stk. 3. Et pengeinstitut, der har tilsluttet sig Ankenævnet i henhold til stk. 2, kan ved skriftlig opsigelse til Ankenævnets sekretariat udtræde heraf med et varsel på 6 måneder til et kalenderårs udløb.

Nævnets sammensætning

§ 12

Stk. 1. Finansrådet og Forbrugerrådet udpeger et af organisationerne nærmere fastsat antal ankenævnsmedlemmer. Organisationerne udpeger herudover formanden og op til to næstformænd, der alle skal opfylde betingelserne for udnævnelse til landsdommer.

Stk. 2. Hvad der i disse vedtægter bestemmes om formanden og dennes kompetence, finder tilsvarende anvendelse på næstformænd.

Stk. 3. Ankenævnets medlemmer udpeges for en 3-årig periode. Medlemmerne fratræder deres hverv med udgangen af det år, hvori de fylder 70 år.

Stk. 4. Organisationerne fastsætter Ankenævnets forretningsorden. Bestemmelsen i stk. 2 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Til Ankenævnet knyttes et sekretariat. Sekretariatet skal være uafhængigt. Organisationerne ansætter sekretariatschefen.

§ 13

Stk. 1. Ved Ankenævnets behandling af den enkelte klagesag deltager formanden eller en næstformand og fire af de i § 12, stk. 1, nævnte medlemmer, således at forbrugerinteresser og pengeinstitutinteresser er ligeligt repræsenteret. Ankenævnet er beslutningsdygtigt, når der er mødt mindst én forbrugerrepræsentant og mindst én pengeinstitutepræsentant, uden at der herved ændres på antallet af stemmer, dvs. to forbrugerstemmer og to pengeinstitutstemmer.

Stk. 2. Ankenævnets kendelser skal være skriftlige. Kendelserne skal være ledsaget af en begrundelse og skal underskrives af formanden. Hvis en afgørelse beror på en flertalsbeslutning, skal dette på mindretallets begæring anføres i afgørelsen, og mindretallet skal i kendelsen begrunde sin stilling.

Stk. 3. En repræsentant fra Forbrugerstyrelsen skal til enhver tid have adgang til uden stemmeret at deltage i møderne.

Stk. 4. Ankenævnet holder møde efter behov og minimum en gang i kvartalet.

Habilitet

§ 14

Stk. 1. Ingen må deltage i behandlingen af en sag, når

1. den pågældende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
2. den pågældendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje eller sidelinje så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse, eller
3. der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnet til at vække tvivl om den pågældendes fuldstændige upartiskhed.

Stk. 2. Den, for hvis vedkommende noget af de i stk. 1 nævnte forhold foreligger, skal omgående underrette Ankenævnets formand herom.

Stk. 3. Ankenævnets formand træffer beslutning om, hvorvidt en person som følge af bestemmelsen i stk. 1 ikke kan deltage i behandlingen af en sag.

Genoptagelse

§ 15

Formanden for Ankenævnet kan beslutte, at en sag, hvori Ankenævnet har truffet afgørelse, skal genoptages, hvis særlige grunde taler herfor, herunder navnlig i tilfælde af

1. lovligt forfald hos en part, som ikke har ytret sig i sagen, eller
2. nye oplysninger, som – hvis de havde foreligget under ankenævnsbehandlingen – må antages at ville have medført et andet udfald af sagen.

Gebyrer

§ 16

Stk. 1. Ingen af parterne betaler omkostninger i forbindelse med klagesagens behandling til den anden part. Samtlige omkostninger ved ankenævnsbehandlingen, herunder udgifter til de af Ankenævnet i medfør af § 9, stk. 2 indhentede erklæringer

eller udtalelser, afholdes af Ankenævnet. Klageren skal dog altid betale et gebyr på 150 kr., som tilbagebetales, hvis klagen afvises af Ankenævnet, tilbagekaldes eller bortfalder, jf. § 8, stk. 4, eller hvis klageren får medhold.

Stk. 2. Ankenævnet kan ved mundtlig forhandling efter § 9, stk. 1, godtgøre klagerens rejseudgifter mv., når særlige grunde taler derfor.

Regnskab og drift

§ 17

Finansrådet fastsætter regler for Ankenævnets finansiering, budget, revision og regnskab m.v.

Vedtægtsændringer

§ 18

Ændring af vedtægter med tilhørende protokollat sker ved aftale mellem Finansrådet og Forbrugerrådet og skal godkendes af ministeren for familie- og forbrugeranliggender.

Opløsning af Ankenævnet

§ 19

De bag Ankenævnet stående stiftende organisationer kan med et års varsel udtræde, hvorved Ankenævnet opløses. Der skal fastsættes betryggende vilkår for afvikling af verserende sager m.v.

Ikrafttrædelse

§ 20

Disse vedtægter, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender, træder i kraft den 1. oktober 2004.